

Bilaga 16
till
EMU-utredningen
(SOU 1996:158)

Hermann Schmitt & Angelika Scheuer

Det folkliga stödet för EMU

Ref

Occ

Statens offentliga utredningar

1996:158

Finansdepartementet

Det folkliga stödet för EMU

Hermann Schmitt &
Angelika Scheuer

Bilaga 16 till EMU-utredningen
Stockholm 1997

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes, Offentliga Publikationer, på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress: Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-690 91 91
Ordertel: 08-690 91 90

Förord

EMU-utredningen (Fi 1995:17) tillsattes i oktober 1995 för att utreda konsekvenserna av en eventuell svensk anslutning till den tredje etappen av den ekonomiska och monetära unionen (EMU).

Utredningen gav ett antal utländska och svenska experter i uppdrag att utarbeta särskilda underlagsrapporter till utredningen, vilka redovisas i separata bilagor till betänkandet. Rapporterna har i vissa fall syftat till att ge en sammanfattande bild över forskningsläget på viktiga områden, i andra fall till att djupare analysera centrala frågeställningar där utredningen bedömt att det funnits behov av ytterligare studier. För slutsatser och rekommendationer i bilagorna svarar författarna själva.

Denna rapport till utredningen har författats av Hermann Schmitt och Angelika Scheuer. Schmitt är doktor och chef för Center for European Survey Analysis and Studies vid University of Mannheim. Hans främsta forskningsintressen är politiskt röstningsbeteende och politiska partiers utveckling. Scheuer är forskare vid samma institut. Hon har inriktat sin forskning på politiskt röstningsbeteende och frågor om europeisk identitet.

Stockholm i juni 1997

Lars Calmfors
Ordförande

Christina Nordh Berntsson
Sekreterare

Sammanfattning

Slutsatserna i denna rapport kan sammanfattas i sex punkter:

- (1) Stödet för en gemensam europeisk valuta – dvs grunden för en europeisk monetär union – har minskat den senaste tiden. Det befinner sig nu i ett kritiskt skede. Hälften av alla EU-invånare är för EMU, medan den andra hälften antingen är motståndare eller inte har bestämt sig.
- (2) Att döma av andelen personer som inte kunnat eller velat svara på en värderande fråga, har vi kunnat se att kunskapen om EMU har ökat den senaste tiden.
- (3) Stödet för den gemensamma valutan visar en nedåtgående trend i de flesta länder, men nivån på stödet skiljer sig åt mellan länderna. Tillsammans med Danmark, Storbritannien och de andra två nya medlemmarna Österrike och Finland, befinner sig Sverige i den kategori som har det svagaste stödet.
- (4) Två förklaringar till skillnaderna i det nationella stödet har framförts: en ekonomisk förklaring och en förklaring som baseras på den allmänna inställningen till EU ("European-ness"). I enlighet med dessa finns det ett större stöd för deltagande i länder med en svagare ekonomisk utveckling än i de med en starkare. Vidare har äldre medlemmar en mer positiv inställning än nykomlingar. Inställningen till EU har något större betydelse än den ekonomiska situationen.
- (5) Stödet för en gemensam europeisk valuta har nästan inga sociala bestämningsfaktorer. Ekonomiska omgivningsfaktorer blir med tiden allt mindre väsentliga. Stödet för en gemensam europeisk valuta blir mer och mer beroende av den generella inställningen till EU.
- (6) Både den upplevda och den faktiska kunskapen om den gemensamma valutan har sociala aspekter och samvarierar med politiskt engagemang och frågans politisering.

Innehåll

1	Inledning	9
2	Ekonomiska faktorer bakom det politiska beteendet: tidigare forskning	11
3	Studiens utformning	17
	3.1 Databas	17
	3.2 Analysmetod	17
	3.3 Indikatorer	20
4	Stödets och kunskapens omfattning och tendenser: steg 1 och 2	23
5	Förklaringar till stödets varierande omfattning: steg 3	33
6	Förklaringar till individuella värderingar och hur de utvecklas över tiden: steg 4	39
7	Förklaringar till upplevd och faktisk kunskap om den gemensamma europeiska valutan: steg 5	45
	Referenser	53
	Appendix	55

1 Inledning

Planen på en gemensam valuta är lika gammal som planen på ett enat Europa. Genom Maastrichtfördraget har den blivit politisk verklighet och tillvägagångssättet har preciserats. Syftet med denna rapport är inte att diskutera de ekonomiska argumenten för denna plan. Målsättningen är snarare att förklara människors uppfattning om en gemensam valuta, dvs om och i så fall varför de är beredda att ge upp sin nationella valuta och i stället acceptera en ny europeisk valuta.

Man får inte vilseledas när man studerar våra resultat. Vi analyserar och presenterar resultaten av representativa opinionsundersökningar där de tillfrågade vanligtvis inte är experter på penning- och valutapolitik. Slutsatserna får således inte betraktas som politiska råd, eftersom gemene man rimligtvis inte kan förväntas bedöma konsekvenserna av penning- och valutapolitiska beslut.

Våra resultat ska snarare betraktas som en viktig begränsning för det politiska beslutsfattandet. I en representativ demokrati kan valda beslutsfattare inte bortse från väljarnas åsikter om den förda politiken. Hur väl det representativa systemet fungerar bedöms ofta på grundval av hur väl de folkvaldas politik och väljarnas preferenser överensstämmer. Dessa preferenser är emellertid inte oföränderliga. Speciellt inom komplexa politiska områden – som EMU – formas allmänhetens åsikter i stor utsträckning av den politiska elitens offentliga uttalanden, framför allt av de ståndpunkter partierna och partieliterna förespråkar.

Våra slutsatser om den allmänna opinionens inställning till planen på en gemensam valuta och EMU är sålunda synnerligen tidsberoende och kan förändras till följd av den politiska elitens agerande. I denna rapport kan vi endast ge information om hur det ser ut i dag och i viss utsträckning om hur vi nått fram hit. Att förutsäga framtiden på grundval av utfall i opinionsundersökningar är svårt.

2 Ekonomiska faktorer bakom det politiska beteendet: tidigare forskning

Rapporten handlar om en gemensam europeisk valuta. I rapportens mer analytiska delar kommer vi att undersöka om stödet för EMU endast ska ses som en del av en mer allmän orientering mot Europa och EU eller om ekonomiska faktorer också inverkar. Om det senare är fallet, måste vi undersöka hur ekonomiska förhållanden påverkar politiken. Mer konkret uttryckt är vår fråga om det finns ett samband mellan ett lands ekonomiska situation och befolkningens stöd för "Europa" och för ett ekonomiskt integrationsprojekt som EMU. Ett stort antal studier har undersökt sambandet mellan den ekonomiska utvecklingen och den politiska inriktningen. Tyngdpunkten i dessa låg till att börja med på den ekonomiska situationens betydelse för regeringens och de politiska partiernas popularitet. Senare studier har också inriktats på den ekonomiska situationens betydelse för stödet för den europeiska integrationen.

De första uppskattningarna av vilka faktorer som påverkar regeringars popularitet presenterades i form av ett antal tidsseriestudier i början av 1970-talet.¹ Dessa gav upphov till omfattande forskning om ekonomiska variablers inflytande på väljarnas sätt att rösta och regeringars popularitet. De flesta forskare på detta nya område använde sig av data på makronivå, som arbetslöshet, inflationstakt, inkomstökning eller en indikator på ökningen av skattetrycket, för att söka kvantifiera den ekonomiska situationen eller utvecklingen. I nästan samtliga fall fann man ett signifikant samband mellan de båda variablerna, såväl vid olika tidpunkter som i olika västerländska länder. Att de båda variablerna skulle vara oberoende av varandra eller endast ha ett skenbart samband verkade uteslutet.

Generellt började forskningen på detta område med tidsserieanalyser av aggregerade data. Metoden besvarade inte frågor på indi-

¹ Dessa studier inleddes av Kramer (1971).

vidnivå, vilket inspirerade andra forskare att analysera data från undersökningar på denna nivå. Nutida forskning om sambandet mellan ekonomi och politik använder fortfarande dessa båda ansatser, dvs studier på individnivå respektive aggregerad nivå. Endast några få forskare har försökt förena de två.

Fiorina (1978) såg sambandet mellan den ekonomiska situationen och de politiska preferenserna på individnivå som en förutsättning för ett samband på makronivå: "förekomsten av ett samband mellan de två verkar vara ett nödvändigt villkor för förekomsten av ett 'sant' samband mellan tidsserier av aggregerade data".² Andra forskare som Sears & Lau (1983) uttryckte bristande tilltro till metoden att använda data från opinionsundersökningar för att undersöka sambandet mellan ekonomiska utsikter och väljarnas röstningsbeteende. De förkastade bevisen på mikronivå som en ren biprodukt av närheten mellan de båda områdena i frågeformuläret. Generellt framhöll de att studier som bygger på opinionsundersökningar ger en felaktig bild av sambandet mellan ekonomiska och politiska värderingar, eftersom svaren kan påverkas av mätningens utformning. Kramer (1983) hävdade att många studier som baserats på opinionsundersökningar inte har kunnat finna lika starka samband som analyser av aggregerade data. Efter omfattande försök med olika variabler, modeller och hypoteser, bedömde han att sambanden på individnivå i allmänhet är ganska svaga och av begränsad storlek.

Forskarna är väl medvetna om riskerna med att dra slutsatser om individuella beteenden från aggregerade data (ekologiska slutsatser). Även undersökningsresultat på makronivå behandlas vanligen försiktigt tills de bekräftats av studier på individnivå.³ Lewis-Beck (1988) kritiserade aggregerade tidsseriestudier på ett ändamålsenligt sätt i sin analys på mikronivå av sambandet mellan den ekonomiska situationen och valresultatet i sex ledande västerländska demokratier – Frankrike, Italien, Spanien, Storbritannien, Tyskland och USA. Trots de markanta institutionella och kulturella skillnaderna mellan de utvalda länderna, fann han statistiskt tydliga mönster och drog slutsatsen att "det finns ett samband mellan ekonomisk situation och valresultat" samt att "makroekonomisk nedgång förknippas med minskat stöd för regeringen".⁴ Han framhåller emellertid många olösta problem där analyser på aggregerad nivå aldrig kommer att kunna ge tillfredsställande svar. Eftersom aggregerade data inte

² Fiorina (1978, sid 430).

³ Kramer (1983).

⁴ Lewis-Beck (1988, sid 29).

avslöjar den enskilde väljarens beteende, och även om man antar att samvariationen på aggregerad nivå mäter ett verkligt samband, föreslår Lewis-Beck att man utför analyser på individnivå.

I sin egen studie presenterar Lewis-Beck statistiska bevis för sambandet mellan ekonomi och politik på individnivå. Hans röstningsmodeller, som baseras på opinionsundersökningar, visar konsekvent statistiskt signifikanta effekter av den ekonomiska situationen och politiken, medan individens historiska finansiella situation nästan aldrig får statistiskt signifikanta effekter på röstningsbeteendet. Genom detta framför han ytterligare bevis för Kinders & Kiewiets (1979) tes om "sociotropisk röstning", enligt vilken väljarna bedömer och reagerar på ekonomiska förhållanden i enlighet med vad som är bra eller dåligt för landet som helhet, snarare än i enlighet med egenintresset. När det gäller dessa ekonomiska bedömningars tyngd eller relativa vikt för den enskilde väljarens beslut, hävdar Lewis-Beck att bedömningar om ekonomin har större betydelse än social gruppstillhörighet, men mindre betydelse än vänster-högerideologin. Vad gäller deras inverkan på valresultatet fann han att förändrade bedömningar om den ekonomiska situationen kan förändra det totala valresultatet på ett icke obetydligt sätt. Trots att många andra frågor påverkar den västeuropeiske väljaren "samvarierar inte något av de andra områdena i lika stor utsträckning eller lika konsekvent med hur väljaren lägger sin röst".⁵

Som en vidareutveckling av studierna om det folkliga stödet för nationella regeringar, partier eller politik i allmänhet, har många forskare använt de ekonomiska förhållandena för att försöka förklara det folkliga stödet för europeisk integration. Vid en granskning av litteraturen på detta område finner man att Shepard (1975) drog slutsatsen att "det faktiskt verkar som om den bild som allmänheten i de sex ursprungliga EG-länderna har av den integration som hittills uppnåtts är intimt sammanvävd med deras uppfattningar om ekonomisk tillväxt, ökad handel och modernisering av industrin".⁶ Treiber & Schmitt (1990) fann "tecken på att den ekonomiska integrationen haft positiva spridningseffekter på det allmänna stödet för gemenskapen, precis som forskare inom neofunktionalistisk integrationsteori förutspått på 1960- och 1970-talen."⁷ Å andra sidan hävdar Dalton & Eichenberg (1993) att sambandet mellan ekonomiska förhållanden och stödet för europeisk integration kan ifråga-

⁵ Lewis-Beck (1990, sid 157).

⁶ Shepard (1975, sid 124).

⁷ Treiber & Schmitt (1990, sid 61).

sättas, med tanke på allmänhetens begränsade kunskaper om gemenskapsfrågor i förhållande till den dominerande roll inrikespolitiska frågor har i europeernas dagliga liv.

I en av sina studier undersöker Eichenberg & Dalton (1991) betydelsen av (aggregerade) subjektiva uppfattningar om ekonomin för det (aggregerade) folkliga stödet för EU mellan 1973 och 1988. De skapade två oberoende tidsserier, baserade på data från opinionsundersökningar som EG gjort: "Eurobarometer"-mätningarna gav de beroende variablerna och en uppsättning mätningar av konsumenternas bedömningar och värderingar gav de oberoende variablerna. Dessutom användes uppfattad och förväntad arbetslöshet och inflationstakt, liksom BNP, som prognosvariabler. De hävdar att uppfattningen om den ekonomiska situationen är viktigare än kunskapen om hur den ekonomiska läget verkligen är. De fann att uppfattningen om den ekonomiska situationen faktiskt är relaterad till invånarnas syn på EU och att en "överstatlig beslutsfattande institution" i stor utsträckning utvärderas på samma sätt som nationella regeringar. De fann vidare att historiska erfarenheter har större betydelse än förväntningar om framtiden. Enligt Eichenberg & Dalton är det mycket viktigt för den europeiska integrationens framtid att invånarna håller EU ansvarigt för den ekonomiska utvecklingen i unionen. EU har framställts för invånarna som ett medel för att öka deras framtida välfärd, men Eichenberg & Dalton fann att sådana löften hade mindre betydelse än historiska erfarenheter.

I en senare studie koncentrerade sig Dalton & Eichenberg (1993) på de krafter som bestämmer allmänhetens inställning till Europa på aggregerad nationell nivå. Deras hypotes var att invånarnas stöd inte endast påverkas av faktorer som härrör från nationell nivå, utan också av faktorer som rör internationell politik. Dessutom skilde de mellan ekonomiska och politiska faktorer. Utan att gå in alltför mycket på detaljer, så finner de att inhemska ekonomiska förhållanden påverkar värderingarna av såväl överstatliga som nationella regeringar. Vidare framkommer att internationella ekonomiska och politiska faktorer har avgörande betydelse för invånarnas stöd för EU.

I en annan senare studie undersöker Newton (1993) i vilken utsträckning ekonomiska förhållanden ligger till grund för allmänhetens stöd för EU, men han lyckas inte dra några generella slutsatser. Han närmar sig frågan utifrån två olika uppsättningar data. Först undersöker han frågan med hjälp av data som aggregerats på nationell nivå. Hans indikatorer för den ekonomiska situationen i ett land är inflation, arbetslöshet, nettoinkomst per capita, BNP, real

BNP-tillväxt, ökning av export och import och handelsberoende. Regressionsanalyser visar inte något klart samband mellan dessa makroekonomiska indikatorer och stödet för EU. Stödet mäts dels av hur den tillfrågade värderar sitt lands medlemskap i EG⁸, dels av hur han/hon bedömer utfallet av en kostnadsintäktanalys av medlemskapet⁹. En oberoende variabel framstår emellertid som särskilt viktig: hur länge ett land varit medlem. Den andra uppsättning data som Newton använder sig av för att undersöka detta samband baseras på "Eurobarometer"-mätningar. Å ena sidan innehåller dessa data information om ekonomisk bakgrund såsom social klasstillhörighet, familjeinkomst, om den tillfrågade hade arbete eller ej och om han/hon var jordbrukare/fiskare eller inte. Å andra sidan inkluderar han personliga värderingar av de ekonomiska framtidsutsikterna – förväntningar om strejker under det kommande året, huruvida regeringarna borde minska inkomstklyftorna, om regeringarna borde ingripa i ekonomiska angelägenheter och om regeringarna borde öka det offentliga ägandet. Den enkla korrelationen mellan ekonomiska och icke-ekonomiska variabler och stödet för EG ger endast ett fåtal statistiskt signifikanta resultat som, även om de är signifikanta dvs ej kan förkastas, är mycket låga. En multipel regressionsanalys avslöjar inte heller några starka effekter. Det verkar som om stödet för EU är närmare förknippat med sociala faktorer och attitydvariabler av icke-ekonomiskt slag. Sålunda tycks förväntningar om framtiden, vänster-högerinriktning, utbildning och allmän tillfredsställelse med livet ha större betydelse för stödet än inkomst, social klasstillhörighet eller arbetslöshet. Författarens främsta slutsats är dock att ju längre invånarna varit medlemmar i EU, desto mer vana vid unionen och positiva till den blir de, eftersom "förtrogenhet skapar tillfredsställelse"¹⁰.

Sammanfattningsvis har en betydande mängd litteratur vuxit fram, i vilken sambandet mellan ekonomisk situation och politiska preferenser utforskats, såväl på individnivå som på aggregerad nivå. Även om en livlig debatt fortgår om styrkan i detta samband och om det bästa sättet att förklara kopplingen, råder knappast några tvivel om att ett sådant samband finns, såväl på nationell som på överstatlig nivå.

⁸ "Anser du att (ditt lands) medlemskap i den gemensamma marknaden generellt är bra, dåligt eller ingetdera?"

⁹ "Om du tar hänsyn till alla omständigheter, skulle du säga att (ditt land) totalt sett har gynnats av EG-medlemskapet eller inte?"

¹⁰ Titeln på Newtons uppsats (1993).

3 Studiens utformning

3.1 Databas

De allra första stora internationella opinionsmätningarna – "European Community Surveys" – vilka senare blev kända under namnet "Eurobarometers" innehöll frågor om planerna på en gemensam valuta. "Eurobarometer"-mätningarna fungerar som empirisk bas för vår studie. Vi beskriver den allmänna opinionens utveckling över tiden vad gäller EMU – mer exakt studerar vi svaren på frågan om en gemensam valuta bör ersätta de nationella valutorna – såväl som variationer i svaren mellan länder och grupper.

3.2 Analysmetod

Syftet med vår analys är såväl beskrivande som förklarande. Först presenterar vi beskrivande information och fastställer hur inställningen till en gemensam europeisk valuta som ska ersätta de nationella valutorna ser ut för närvarande och hur den har utvecklats över tiden, såväl när det gäller EG/EU som helhet som i de enskilda medlemsländerna. Vi kommer att studera såväl utvecklingen av värderingar som viljan att ta ställning. Är en majoritet av EUs medborgare för en gemensam valuta? Hur ser situationen ut i de olika länderna? Hur stabila är dessa åsikter och hur stort är deras informationsvärde? Dessa frågor kommer att besvaras i den här delen av rapporten.

Vi går sedan vidare och försöker förstå variationerna i de två olika förhållningssätten till den gemensamma europeiska valutatan. Detta sker i två steg. I ett första steg försöker vi förklara de variationer i stöd för en gemensam valuta som framkommer när de olika medlemsländerna jämförs. Vi antar att de beror på de skilda förhållanden under vilka allmänheten i de olika länderna bildar sig en uppfattning om den monetära unionen som projekt. Dessa förhållanden antas främst vara av ekonomisk natur (och beskriva

ekonomiernas allmänna styrka och senaste utveckling), men också förhållandet till EU (som hur länge ett land varit medlem i EU eller stödet för detta medlemskap) anses påverka den allmänna opinionen. I en multipel regressionsanalys, där det nationella stödets storlek mellan 1988 och 1994 är den variabel som ska förklaras, kommer en rad ekonomiska och "europeiska" faktorer att föras in för att fastställa vilka av dessa som har störst inflytande på befolkningens inställning i respektive land.

I ett andra steg gör vi en analys på individnivå för att förklara vilka individuella särdrag som bäst förutsäger den enskilde européens inställning till den monetära unionen. I en multipel regressionsanalys kommer individfaktorer att samverka med de viktiga omgivningsfaktorerna för att nå ett högre förklaringsvärde. Analyser på aggregerad nivå ger indikationer om regelbundenheter på individnivå, men kan egentligen inte bevisa dessa. Vi begränsar vår individanalys till tre mätningar som innehåller speciella undersökningar på detta område: "Eurobarometer" 23 (våren 1985), 41 (våren 1994) och 44 (hösten 1995). Sverige inkluderades för första gången i "Eurobarometer" 44.

Identiska uppsättningar individ- och omgivningvariabler används vid dessa tre tillfällen för att förutspå stödet för en gemensam valuta samt graden av faktisk och upplevd kunskap om den. Dessa prognosvariabler är:

OMGIVNINGSANALYS	INDIVIDANALYS
ekonomiska faktorer:	kön
BNP-storlek	ålder
BNP per capita	utbildning
BNP-tillväxt	upplevd klasstillhörighet*
inflation	omfattning av politiska diskussioner*
arbetslöshet	tillfredsställelse med demokratin
handelsberoende	allmän inställning till EU/Europa
offentlig skuld	
valuta i/utanför EMS	samt viktiga omgivningsfaktorer
EU-faktorer:	
medlemskapets längd	
EU-medlemskap en (strids)fråga?	
folkomröstning om Maastricht	

* Dessa frågor ställs inte i alla undersökningar.

Indikatorerna "kön", "ålder", "utbildning" och "social klasstillhörighet" används eftersom de ger information om eventuella grunddrag

i den sociala strukturen vad gäller kunskap om och stöd för en gemensam europeisk valuta. Vi inkluderar "omfattning av politiska diskussioner" för att få ytterligare kunskap om stödet för en gemensam valuta bland politiskt intresserade och engagerade (för att undvika begreppet "opinionsledare") och "tillfredsställelse med demokratin" för att få bättre kunskap om eventuella spridningseffekter av legitimiteten för den nationella regeringen på legitimiteten för beslutsfattandet på EU-nivå¹¹. En indikator på "allmän inställning till EU/Europa" har inkluderats för att identifiera den del av stödet för en gemensam europeisk valuta som beror på en allmänt positiv inställning till Europa.

Dessa är prognosvariablerna på individnivå. Vissa verkar passa bättre för att förklara kunskapsnivån (som indikatorerna för social struktur), medan andra borde vara lämpligare när det gäller att förklara stödet (som allmän inställning till Europa). Vi är emellertid övertygade om att enbart prognosvariablerna på individnivå inte är tillräckliga. Inställningen till en gemensam europeisk valuta, speciellt den värderande komponenten, måste förväntas samvariera med omgivningsfaktorerna.

Relevanta omgivningsfaktorer är de som beskriver ett lands ekonomiska välfärd: produktionen (total volym, per capita och årlig tillväxt), prisstabiliteten, arbetslöshetens nivå, handelsberoendet, den offentliga skulden samt om valutan är med i EMS. Ju bättre situationen för ett land är på dessa områden, desto mindre intresserad av och positiv till den gemensamma valutan borde befolkningen vara, eftersom en sådan ny valuta, åtminstone på kort sikt, endast kan förväntas äventyra landets ekonomiska framgång. Situationen är annorlunda för invånarna i länder med sämre ekonomisk situation. En ny europeisk valuta som backas upp av den ekonomiska styrkan i de mest framgångsrika länderna skulle mötas med bifall, eftersom befolkningen skulle förvänta sig att den medför en förbättring av landets ekonomiska situation.

Tre ytterligare omgivningsfaktorer beaktas också: EG/EU-medlemskapets längd i år, huruvida EG/EU-medlemskap är en (strids)fråga i inrikespolitiken, dvs om det finns partier för och emot medlemskap som konkurrerar om rösterna, samt om det hållits en folkomröstning om Maastrichtfördraget, vilket kan ha haft en avgörande betydelse för den allmänna opinionens inställning. Dessa faktorer beskriver bland annat ett lands "EU-anpassning", klimatet

¹¹ Treiber & Schmitt (1991).

i media och den allmänna opinionens inställning samt elitens uttalanden. "Förtrogenhet skapar tillfredsställelse"; ju längre ett land varit medlem, desto mer positiv förväntas allmänhetens värdering av EU och EUs politik – bland annat EMU – vara. Ju mindre omstritt medlemskapet är i ett land, desto mer positiv förväntas allmänheten vara.

Vi lägger tonvikten vid analyser på mikronivå. Multipla regressioner används för att fastställa såväl vikten av individuella prognosvariabler ("backward exclusion") som den ytterligare förklaringsförmågan hos grupper av variabler (gruppvis regression, "forced entry"). Vi försöker förutspå såväl värderingar som kunskap. Innan vi går vidare till dessa analyser på mikronivå, kommer vi emellertid att titta på korrelationer på aggregerad nivå och relatera storleken på det nationella stödet för en gemensam europeisk valuta till respektive lands ekonomiska situation och hur länge det varit medlem i EG/EU.

Vår analys kommer att ske i följande fem steg:

<i>analysens syfte</i>		beskrivning		
		förklaring	förklaring	förklaring
<i>typ av analys</i>		mikro	makro	mikro
<i>beroende variabel</i>	stöd	1	3	4
	kunskap	2		5

3.3 Indikatorer

Inställningen till en gemensam europeisk valuta är, liksom inställningen till andra frågor, mångfasetterad. Vår studie urskiljer två faktorer: kunskap och värdering. Kunskap bidrar till att skapa en inställning. Kunskapsnivån bestämmer i viss utsträckning stabiliteten i inställningen. Bristande kunskap skapar mycket instabila "icke-ställningstaganden". Kunskap är sålunda en mycket viktig aspekt av en persons inställning: ju mer man vet om någonting, desto säkrare

förväntas ens värdeomdöme vara.¹² Den andra komponenten som avgör inställningen till en gemensam europeisk valuta är värderande, dvs innebär positiva eller negativa omdömen om denna. Detta är ett mer välbekant sätt att studera åsikter och ofta det enda som används.

Tre grupper av indikatorer används för att avslöja "kunskapsgrunden" för inställningen till en gemensam europeisk valuta. Den första mäter faktisk kunskap: 1985 (EB23), 1994 (EB41) och 1995 (EB44). I dessa undersökningar ställdes de tillfrågade inför en serie påståenden om ECU eller EMU där vissa var rätt och andra fel. Svårighetsgraden i dessa frågesammanställningar varierade – den första var lättast, den andra svårast – vilket gör det svårt att jämföra de empiriska resultaten på ett rättvisande sätt.

Den andra gruppen indikatorer rörande "kunskapsgrunden" för inställningen till den gemensamma europeiska valutan mäter individernas upplevda kunskap – dvs om de nyligen läst eller hört om den eller om de känner sig välinformerade. Återigen skiljer sig frågornas utformning i tillräckligt hög grad för att hindra oss från att direkt jämföra resultaten. I stället kommer vi att med dessa två uppsättningar av indikatorer förklara varför vissa personer vet mer, eller påstår sig veta mer, om en gemensam europeisk valuta än andra.

Det finns en mycket grundläggande och, som vi förmodar, också mycket pålitlig tredje kunskapsindikator. Det är andelen uteblivna svar i frågor av värderande karaktär. Ju fler som inte vet vad de ska säga eller som vägrar att besvara värderande frågor om ECU eller EMU, desto mindre utbredd antar vi att kunskapen om dessa frågor är. I motsats till de föregående grupperna av indikatorer, är denna tredje indikator – andelen uteblivna svar – jämförbar över tiden. Denna egenskap gör det möjligt för oss att följa utvecklingen av "kunskapsgrunden" för inställningen till en gemensam europeisk valuta, dvs utvecklingen av viljan att ta ställning.

Inom ramen för "Eurobarometer"-mätningarna ställs många frågor som rör den värderande aspekten av inställningen till en gemensam europeisk valuta. Många av dessa frågor tar inte alls, eller i alltför liten utsträckning, hänsyn till vem som ska svara på dem. Ibland är de alldeles för komplicerade för en undersökning som syftar till att jämföra svaren på flera områden. De mest välgrundade och pålitliga resultaten får man med enkla frågor. Den indikator som vi har valt att analysera i denna rapport grundar sig på den mest elementära och direkta fråga man kan tänka sig – om den tillfrågade

¹² Converse (1964).

är motståndare till eller förespråkare för att de nationella valutorna ersätts med en gemensam europeisk valuta. Frågornas formulering varierar något över tiden (se appendix till denna rapport). Vi anser emellertid att detta egentligen inte har någon negativ inverkan på jämförbarheten. Ett större problem i detta avseende är variationen i antalet svars kategorier och huruvida en "neutral" mittenkategori anges som en valmöjlighet eller inte.

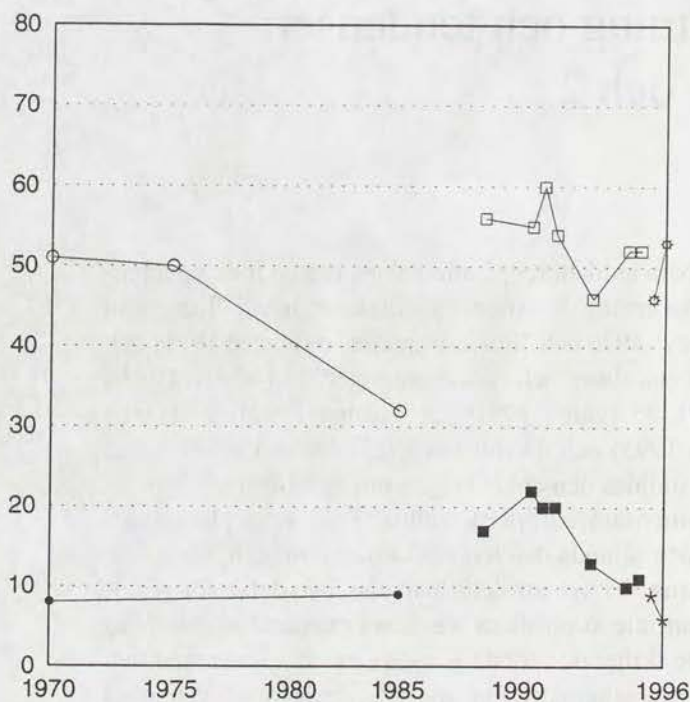
4 Stödets och kunskapens omfattning och tendenser: steg 1 och 2

Tämligen jämförbara indikatorer på allmänhetens stöd för en gemensam valuta som ska ersätta de nationella valutorna finns i "European Community Survey" 1970 och "Eurobarometer" 6 (hösten 1976) och 23 (våren 1985) å ena sidan, och "Eurobarometer" 30 (hösten 1988), 34 (hösten 1990), 35 (våren 1991), 36 (hösten 1991), 39 (våren 1993), 43 (våren 1995) och 44 (hösten 1995) å andra sidan. I alla dessa mätningar ställdes den enkla frågan om de tillfrågade var för eller emot en gemensam europeisk valuta. Frågornas placering i frågeformuläret, och sålunda den tematiska omgivningen, varierade mellan mätningarna. Vi vet att detta har viss betydelse för resultatet¹³, men vi kan inte kontrollera för dessa omständigheter. Vad som genomgående skiljer den första gruppen av mätningar från den andra är det antal svarsalternativ som angivits; de är tre – för, neutral och emot – i de första mätningarna och två – för och emot – i de senare.

Diagram 1a visar resultaten. Graden av stöd och kunskap (andelen uteblivna svar) visas på Europanivå. Diagram 1b reducerar dessa slutsatser till grova trendlinjer. Fyra viktiga slutsatser framkommer.

¹³ Se Weller (1996).

Diagram 1a: Stöd för och kunskap om en gemensam europeisk valuta (Europeiska gemenskapen/Europeiska unionen)

○ för (3) □ för (2) * för (5)
 ● DK/NA (3)* ■ DK/NA (2) ✱ DK/NA (5)

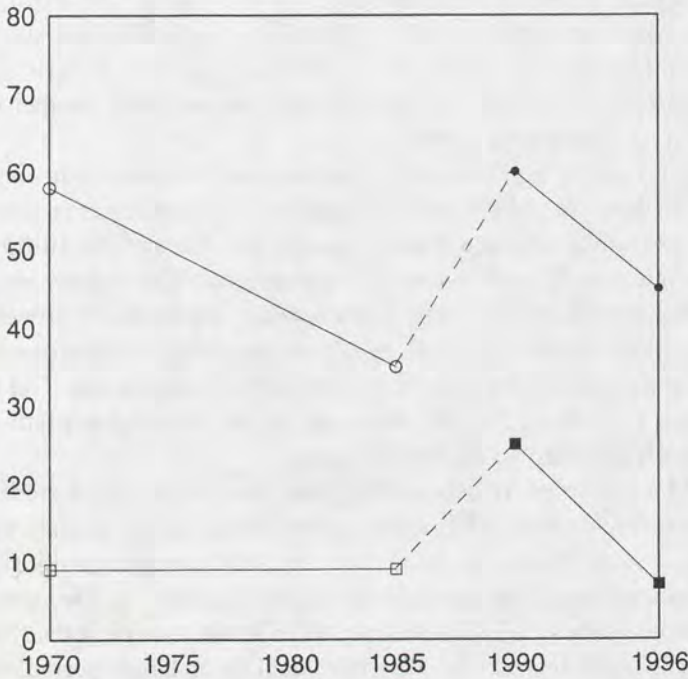
Siffrorna inom parentes visar antal angivna svarskategorier.

* DK = vet ej ("don't know")

NA = inget svar ("no answer")

Källa: "Eurobarometer"-mätningar, vägda data. De tre första datapunkterna visar ungefärliga EG9-resultat. De senare mätningarna är EG12- och EG/EU15-resultat.

Diagram 1b: Schematiskt resultat: stöd för och kunskap om en gemensam europeisk valuta (Europeiska gemenskapen/Europeiska unionen)

○ för (3)

● för (2)

Siffrorna inom parentes visar antal angivna svars-kategorier.

□ DK/NA (3)

■ DK/NA (2)

Källa: "Eurobarometer"-mätningar, vägda data. De tre första datapunkterna visar ungefärliga EG9-resultat. De senare mätningarna är EG12- och EG/EU15-resultat.

En första slutsats, troligen den viktigaste politiskt sett, är att det i dagsläget inte finns en övertygande majoritet som stöder en gemensam valuta. Det är på många sätt en "fifty-fifty"-situation, där hälften av de tillfrågade är positiva och den andra hälften negativa eller obeslutsamma. Detta framgår av data från den senaste tillgängliga mätningen. Det finns inget betryggande stöd för en gemensam valuta; något fler än 50 procent av de tillfrågade ger sitt stöd och trenden är nedåtgående. Det finns emellertid fortfarande en majoritet för en gemensam valuta, även om vi uppskattar stödet för den gemensamma valutan på ett ganska konservativt sätt och räknar "vet ej" och "inget svar" till motståndarna. Andra EU-mätningar, som

"Eurobarometer Flashes", kan emellanåt visa en knapp majoritet för motståndarna till planerna på den gemensamma valutan¹⁴. Som helhet pekar de empiriska bevisen i samma riktning. Det är troligtvis rättvisande att säga att EMU i dag befinner sig i en kritisk situation och att stödet för EMU i vissa mätningar (och formuleringar av frågorna) hamnar precis ovanför majoritetsstrecket, medan det i andra hamnar aningen under.

En andra viktig slutsats som framkommer ur dessa första diagram är att det finns allt mindre osäkerhet i uppfattningarna om den gemensamma valutan. Under de senaste åren har andelen tillfrågade som inte kan eller vill svara på frågan minskat från någonstans runt 20 procent till ca 10 procent. Detta innebär inte att de 90 procent av de tillfrågade som svarar på en sådan fråga i dag är välinformerade om projektet och dess möjliga eller troliga konsekvenser. Det enda vi kan säga är att fler EU-invånare har en bestämd uppfattning i denna fråga i dag än för fem år sedan.

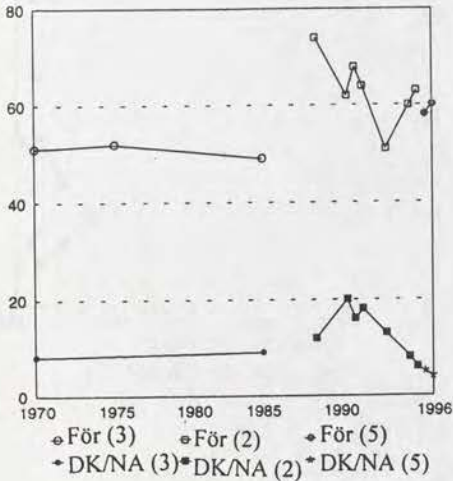
Mot bakgrund av den nedåtgående trenden vad gäller stödet för en gemensam europeisk valuta, tyder denna andra slutsats på att många av de tidigare oinformerade och obeslutsamma anslöt sig till motståndarna när de väl bildade sig en uppfattning. De nettoförändringar som syns i våra diagram tyder åtminstone på detta. (Större utförlighet i frågan skulle kräva paneldata för en längre period, vilket inte finns.)

Ett tredje viktig slutsats som framgår av diagram 1 är att "vad du får för svar beror på vad du frågat efter". Detta gäller såväl i opinionsundersökningar som inom andra områden i livet. Både nivån på stödet och andelen uteblivna svar ökar när de tillfrågade tvingas till ett beslut för eller emot jämfört med om de tillåts uttrycka neutralitet, stöd eller motstånd. Skillnaderna mellan mätningarna uppgår till ungefär tjugo procent av alla tillfrågade när det gäller stödet och till ca tio procent när det gäller andelen uteblivna svar. Detta är en mäteffekt och beror inte på varierande sammansättning av urvalet av de tillfrågade, vilket framgår av att nivåerna för stödet och kunskapen inte varierar mellan EG9 och EG12.

¹⁴ Se "Eurobarometer" (1996).

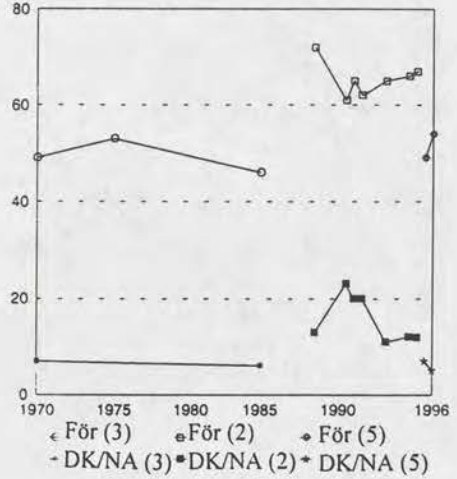
Diagram 2: Stöd för och kunskap om en gemensam europeisk valuta

Frankrike

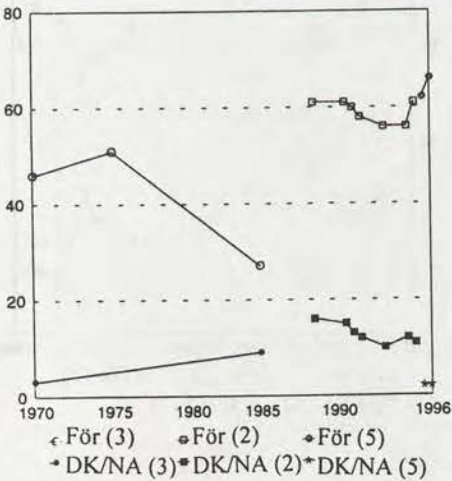

Siffrorna inom parentes visar antalet angivna svarkategorier.

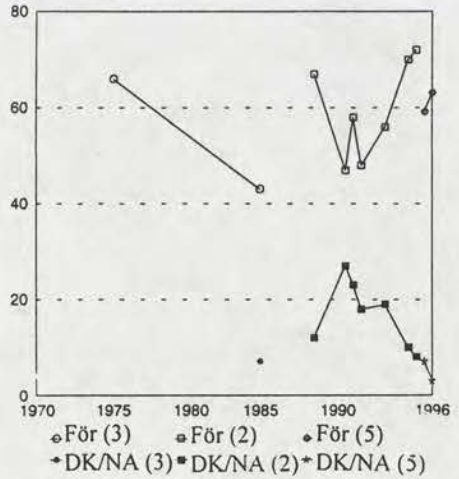
Belgien

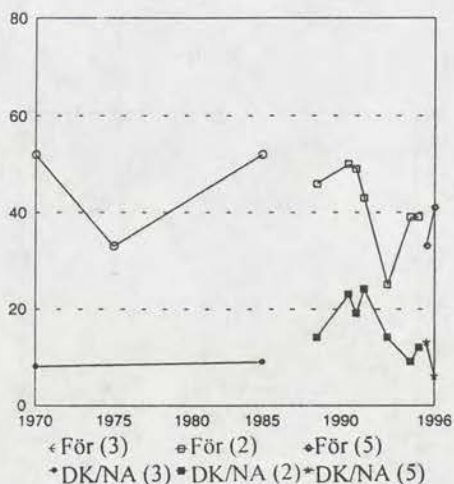
Nederländerna

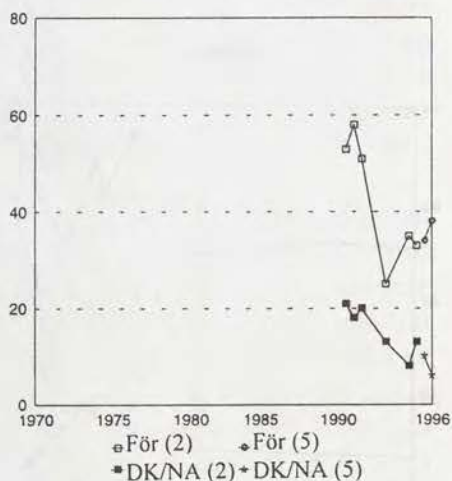
Luxemburg

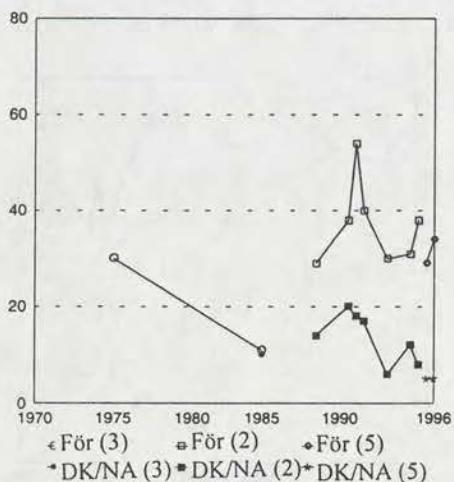
Västtyskland

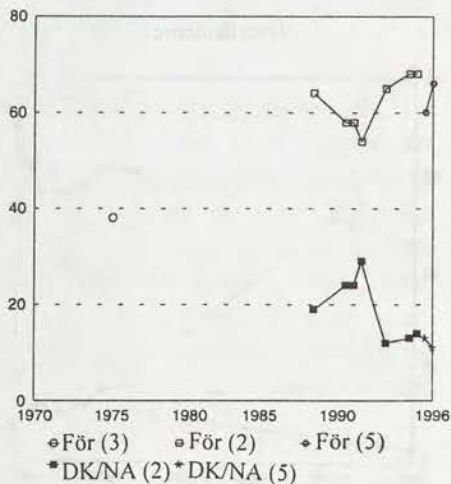
Östtyskland

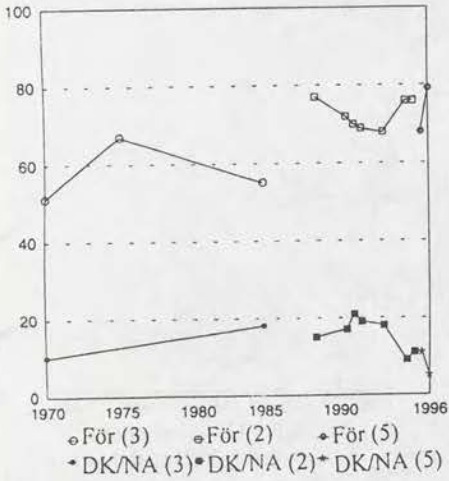
Storbritannien

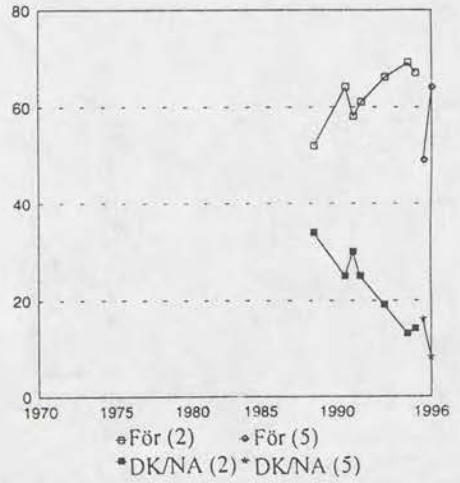
Irland

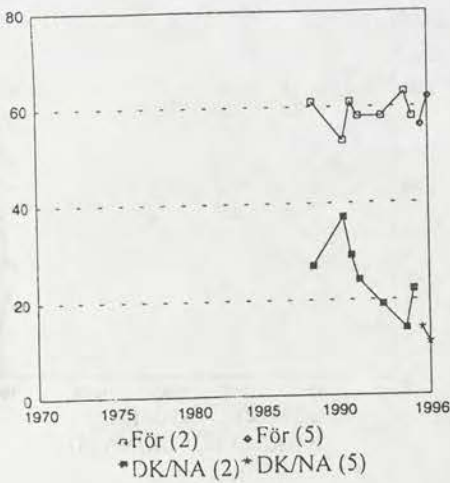
Italien

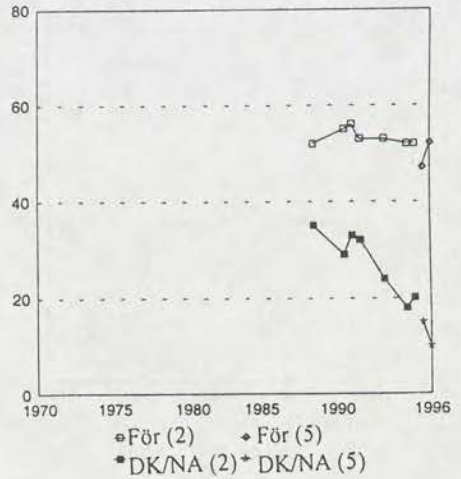
Grekland

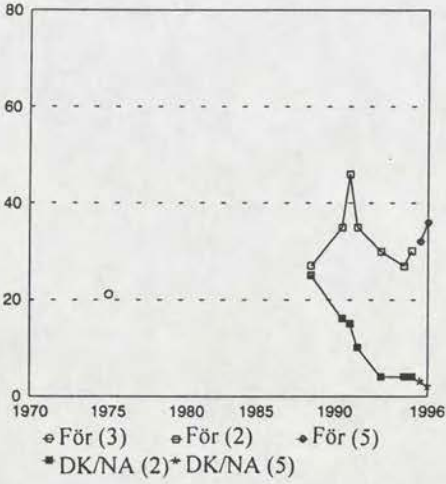
Spanien

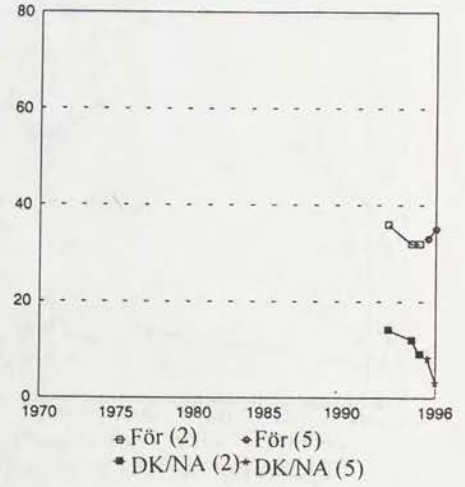
Portugal

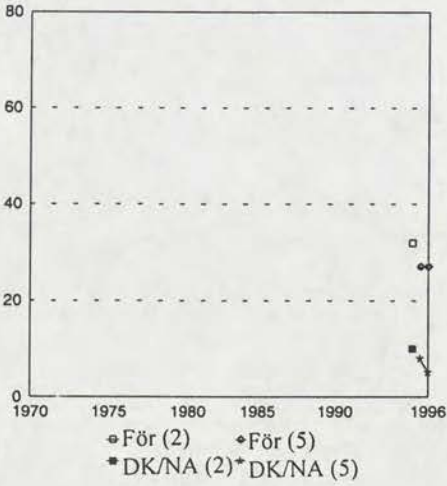
Danmark

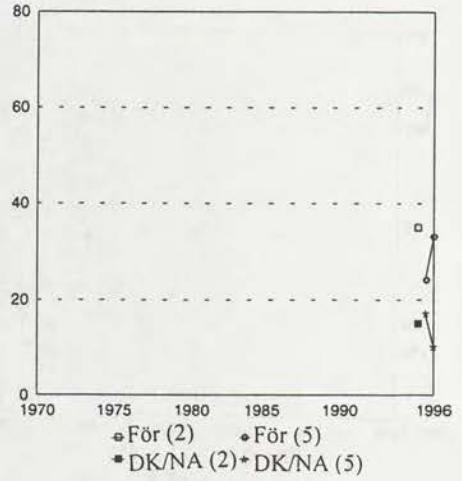
Finland

Sverige

Österrike

Vilket är det mest välgrundade och realistiska sättet att uppskatta stödet för en gemensam europeisk valuta? Troligen är det den senare typen av frågeformulering där de tillfrågade tvingas fatta ett ja/nejbeslut, eftersom det är den som mest liknar den beslutssituation personerna ställs inför vid en folkomröstning. Diagram 2 bygger på samma information, men redovisar denna land för land. Vi kommenterar inte de landspecifika trenderna på något systematiskt sätt, utan konstaterar endast att det finns två länder där stödet för en gemensam valuta påtagligt minskat under de senaste åren. Det har skett i EUs två stöttepelare – Frankrike och Tyskland.

När vi fastställer de landspecifika nivåerna på stödet bortser vi från trender. Vi delar in stödet i tre kategorier – högt, medelhögt och lågt. Stödet i ett land räknas som "högt" om det överstiger 60 procent i en majoritet av de senaste sju mätningarna (vilkas resultat är helt jämförbara). Det betecknas som "lågt" om en majoritet av mätningarna visar stødsiffror under 40 procent. Det hamnar i mellankategorin om det varken är högt eller lågt. Detta tillvägagångssätt bör ge ganska pålitliga klassificeringar, eftersom det inte förlitar sig på resultatet i en enskild mätning som av olika anledningar skulle kunna innehålla mätfel.

Om vi börjar längst ner i tabell 1, finner vi att de tre yngsta medlemsländerna – Finland, Sverige och Österrike – har anslutit sig till det traditionellt eurokritiska lägret bestående av Danmark och Storbritannien. Det stämmer åtminstone när det gäller den gemensamma europeiska valutan. I dessa fem länder är stödet för euron lägst. Luxemburg, Nederländerna, Portugal, Spanien och Tyskland befinner sig i mittfältet. Här är den allmänna opinionen splittrad och inget klart mönster för eller emot kan ännu urskiljas. Detta har troligen störst betydelse i Tyskland, till följd av den tyska ekonomins betydelse i EU och D-markens roll för den europeiska ekonomin. Tyskarna blir alltmer tveksamma till en gemensam europeisk valuta och befinner sig nu i mittfältet. Detta gäller också fransmännen, som dock fortfarande räknas till "avantgarde"-länderna.

Tabell 1: Tre kategorier av stöd för en gemensam europeisk valuta (ländernas placering)

	LÄNDER
högt (>60 procent)	Belgien Frankrike Grekland Irland Italien
genomsnittligt	Tyskland Luxemburg Nederländerna Portugal Spanien
lågt (<40 procent)	Österrike Danmark Finland Sverige Storbritannien

Källa: Diagram 2.

Belgien, Frankrike, Grekland, Irland och Italien är "avantgarde"-länderna. Här finns ett allmänt spritt och stort stöd hos allmänheten för en gemensam europeisk valuta, större än någon annanstans i EU.

I följande kapitel kommer vi att försöka förklara varför. Vad är det som gör länderna mer eller mindre välvilligt inställda till en gemensam valuta? Varför är människor för eller emot den?

5 Förklaringar till stödets varierande omfattning: steg 3

Stödet för en gemensam europeisk valuta varierar avsevärt mellan medlemsländerna. Vi utgår från två slags omgivningsfaktorer för att förklara skillnaderna i stödets omfattning: ländernas ekonomiska styrka, å ena sidan, och respektive lands grad av integration med EU, å andra sidan, båda med sin specifika logik. En gemensam europeisk valuta vars värde understöds av de starkare ländernas ekonomi kan endast förbättra den ekonomiska situationen i länder med sämre ekonomisk utveckling. Stödet för en gemensam europeisk valuta förväntas sålunda vara stort i länder vars ekonomiska utveckling är ganska svag. Detta är den "ekonomiska hypotesen".¹⁵

Den andra förklaringsfaktorn indikerar att stöd för en gemensam valuta härrör från samma källor som det generella stödet för europeisk integration och EU. Det är välkänt att befolkningens allmänna inställning till EU blir mer positiv ju längre landet varit medlem, eftersom "förtrogenhet skapar tillfredsställelse", som Ken Newton uttryckte det (1993). Tabell 2 visar samvariationen på aggregerad nivå mellan stöd för en gemensam valuta och medlemskapets längd.

¹⁵ Observera att hypotesen kan verka märklig för professionella ekonomer. Vi har funnit att de också uppfattar den så. Men man får dock inte glömma att vi talar om iakttagelser gjorda av gemene man som med största sannolikhet inte deltagit i makroekonomiska seminarier.

Tabell 2: Stöd för en gemensam europeisk valuta och EU-medlemskapets längd: skapar förtrogenhet tillfredsställelse?

	<i>Medlemskapets längd</i>	ung medlem (3:e utvidgningen)	medelgammal medlem (1:a och 2:a utvidgningen)	gammal medlem (de grundande)
<i>Stöd för EMU</i>	stort (>60 procent)		IE, GR	BE, FR, IT
	medelstort		ES, PT	NL, LU, DE
	litet (<40 procent)	AT, FI, SE	GB, DK	

Kommentar: Skuggade länder "beter sig" som förväntat.

Källa: "Eurobarometer"-mätningar.

Åtta länder betar sig precis som förväntat – kortvarigt medlemskap överensstämmer med litet stöd för den gemensamma valutan i Finland, Sverige och Österrike, medellångt medlemskap med medelstort stöd för valutan i Portugal och Spanien och långt medlemskap med stort stöd i Belgien, Frankrike och Italien. Övriga medlemsländer befinner sig inte i den skuggade diagonalen, men samtliga återfinns i angränsande rutor. De två ytterlighetsrutorna i tabell 2, dvs stort stöd och nytt medlemskap respektive litet stöd och gammalt medlemskap, vilka representerar osannolika kombinationer enligt den presenterade teorin, är tomma.

Vårt resonemang omfattar också medlemsländernas ekonomiska utveckling. Indikatorerna för "ekonomisk utveckling" är:

- BNP:s storlek (1990 års priser och växelkurser)
- BNP till marknadspris per capita (1990 års priser och växelkurser)
- BNP-tillväxt i procent (1990 års priser och växelkurser)
- balansen mellan export och import (1990 års priser och växelkurser)
- budgetunderskott (i procent av BNP)
- inflation (årlig tillväxt av standardiserat konsumentprisindex i procent)¹⁶
- arbetslöshetsnivå
- den nationella valutans medlemskap i EMS

¹⁶ Inflationsdifferensen gentemot Tyskland fick aldrig någon statistisk signifikans och har utelämnats.

Medan BNP:s storlek och BNP per capita anger ekonomiernas relativa styrka, ger den årliga BNP-tillväxten en indikation om det faktiska välbefinnandet. Förhållandet mellan export och import visar respektive lands beroende av utrikeshandel. Inflation, arbetslöshet och budgetunderskott ger information om mer specifikt ekonomiska problem för den enskilda nationens ekonomi (inflation och budgetunderskott ingår också som kriterier för EMU). De nationella valutornas medlemskap i EMS infördes till följd av problemen 1992 när det engelska pundet och den italienska liren tvingades lämna systemet.¹⁷

Medlemskapets längd (i månader) fungerar som en indikator på "EU-anpassning", dvs allmänhetens förtroget med tidigare, nuvarande och kommande europeisk integration. En relaterad variabel - om det varit en folkomröstning om Maastrichtfördraget - anger politiseringen av frågan hos den allmänna opinionen.

Omgivningsfaktorer kan påverka den allmänna opinionen, inte enbart som isolerade företeelser, utan också i kombination med varandra. Sålunda har de ekonomiska indikatorerna och medlemskapets längd också förts in i analysen i form av interaktionsvariabler.

För att fånga upp landspecifika, icke-systematiska variationer har dummyvariabler för länder använts i undersökningen (Frankrike har använts som referenskategori). Slutligen har tidsaspekten tagits i beaktande, vilket leder till att eventuella långsiktiga trender i inställningen till en gemensam valuta kan fångas upp.

Innan den multipla regressionsanalysen genomfördes, kontrollerades de oberoende variablerna för inbördes samvariation.¹⁸ När denna procedur slutförts, infördes 28 variabler (alla huvudeffekter, fem interaktionsvariabler och nästan alla dummyvariabler för länder - Tyskland fick uteslutas på grund av hög korrelation med BNP) med "forward inclusion". Tabell 3 visar resultatet. Vi kan sammanfatta våra slutsatser i tre steg:

¹⁷ Eftersom man kan hävda att de ekonomiska förhållandena i ett land påverkar den allmänna opinionen med viss tidsfördröjning har de ekonomiska indikatorerna vid samtliga tillfällen valts från föregående år. Alla indikatorer är kodade i samma riktning, dvs ju högre värdet är, desto bättre är den ekonomiska utvecklingen.

¹⁸ Närhelst korrelationen mellan två variabler uppnådde en oacceptabelt hög nivå (>0,7), uteslöts en av dessa. Regeln var att bibehålla huvudeffekterna och att offra interaktionsvariablerna eller dummyvariablerna för länder.

(1) Vi finner att ju större och mer välmående en ekonomi är (ju större BNP är och ju lägre arbetslösheten är), desto mer kritisk är allmänheten till projektet att skapa en gemensam europeisk valuta. Eller annorlunda uttryckt: låg BNP och hög arbetslöshet gynnar en positiv inställning till den monetära integrationen. Detta överensstämmer med den ekonomiska hypotes som vi förklarat tidigare.

Detta resultat verkar kanske inte speciellt sannolikt ur ekonomisk synvinkel, eftersom länder med svagare ekonomi måste göra större ansträngningar för att få delta i den monetära unionen. Men den allmänna opinionen speglar snarare den politiska elitens uttalanden än ekonomiska resonemang och när medlemskap i den monetära unionen lovordas som lösningen på landspecifika ekonomiska problem är det troligt att den allmänna opinionen tar till sig detta argument.

Tabell 3: Poolad analys, förklaringar till ländervisa värderingar av en gemensam valuta (multipel regression, "forward inclusion")

	B SE	beta	p
<i>Huvudsakliga effekter:</i>			
Medlemskapets längd	0,017 0,006	0,178	0,0107
BNP (storlek)	-0,014 0,002	-0,455	0,0000
Arbetslöshet	-0,536 0,202	-0,176	0,0097
Utrikeshandelsberoende	0,109 0,050	0,150	0,0324
<i>Landeffekter:</i>			
Italien	19,084 3,266	0,372	0,0000
Danmark	-28,102 3,112	-0,549	0,0000
Storbritannien	-12,057 3,377	-0,235	0,0006
Finland	-30,551 7,825	-0,234	0,0002
Sverige	-24,475 7,724	-0,188	0,0022
Österrike	-20,035 7,882	-0,154	0,0132
Konstant	53,186 3,482		0,0000
R	0,875		
Förklarad varians	76,5 procent		
p	0,0000		
n	93		

Effekterna av utrikeshandelsberoende är intressanta: ju större ett lands export är, desto mer positiv är man till en gemensam valuta. Detta verkar rimligt om vi antar att den speciella fördelen med en gemensam valuta för länder med stor export har debatterats av den ekonomiska och politiska eliten och förklarats för allmänheten; en gemensam valuta skulle eliminera risken för växelkursfluktuationer och kostnaderna för att växla pengar från en valuta till en annan.

(2) Medlemskapets längd inverkar positivt på stödet för en gemensam europeisk valuta: ju längre tid ett land varit medlem i EU, desto större är det nationella stödet för en gemensam valuta. "Förtroghetsargumentet" förklarar dock inte hela variationen i stöd mellan medlemsländerna utan det finns också utrymme för land-specifika förklaringar.

(3) Sex länder visar icke-systematiska variationer som inte kan förklaras av de ovan nämnda faktorerna. De fördelar sig på tre grupper. Först har vi Italien som starkt stöder en gemensam valuta – betydligt starkare än man skulle vänta sig med tanke på landets stora BNP. Det beror antagligen på den allmänt utbredda positiva inställningen till EU i Italien. Den andra gruppen består av Storbritannien och Danmark, de traditionella skeptikerna bland EUs medlemsländer. Den tredje gruppen, slutligen, består av de tre nya medlemsländerna – Finland, Sverige och Österrike – som fortfarande befinner sig i en svår process av anpassning till EU-systemet och vilka är mer skeptiska till den gemensamma valutan än deras korta medlemskap i sig självt skulle förutsäga.

Generellt sett håller vår hypotes: långt medlemskap och förhållandevis svag ekonomi skapar en positiv inställning till uppriktandet av en europeisk monetär union. Vidare hade vi rätt när vi antog att dessa omgivningsfaktorer inte kan förklara allt utan att hänsyn också måste tas till landspecifika icke-systematiska faktorer. Detta bekräftas när vi beräknar en stegvis regression, där vi först för in medlemskapets längd, sedan ekonomiska prognosvariabler och sist dummyvariablerna för länderna. Medlemskapets längd förklarar 11 procent av variationen, de ekonomiska faktorerna tillsammans 15 procent och dummyvariablerna 50 procent. Den ekonomiska omgivningen påverkar den allmänna opinionen i något större utsträckning än förtroghet med systemet, men de icke-systematiska avvikelserna från den generella modellen är också ganska stora i vissa länder.

6 Förklaringar till individuella värderingar och hur de utvecklas över tiden: steg 4

Vi går nu vidare till analyser på individnivå. Den bild som framträder ur våra resultat är enkel och tydlig. De tillfrågades sociala struktur bidrar inte i någon större utsträckning till att förklara stödet för den gemensamma valutan; äldre, välutbildade och manliga tillfrågade är något mer positiva till en gemensam valuta än yngre, lågutbildade och kvinnliga tillfrågade, men skillnaderna är mycket små och knappt värda att nämnas (se tabell 4).

Stödet för en gemensam valuta verkar med tiden alltmer bli en del av det allmänna stödet för EU. De som anser att "EU-medlemskap är bra" tenderar att vara positiva till en gemensam valuta, "medlemskaps"-variabeln är den starkaste prognosvariabeln i mätningarna 1994-95. Vidare tenderar befolkningen att motsätta sig en gemensam valuta i länder där EG/EU-medlemskapet fortfarande diskuteras, även om en "eurokritisk" miljö i dag spelar en mindre roll än den gjorde 1985.

Tabell 4: Förklaringar till individuella värderingar av en gemensam valuta (multipel regression, "backward exclusion")

	EB 23—våren 1985		EB 41—våren 1994		EB 44—hösten 1995	
	beta	beta	beta	beta	beta	beta
ålder	n s	0,02	0,03	0,03	0,03	0,04
kön	0,05	0,05	0,04	0,05	0,05	0,05
utbildning	-0,03	-0,02	n s	-0,03	-0,03	-0,02
upplevd klasstillhörighet	n a	-0,02	-0,03	n a	n a	n a
tillfredsställelse med demokratin	-0,03	0,04	n s	n a	n a	n a
omfattning av politiska diskussioner	0,07	0,03	0,04	0,05	0,05	0,03
är medlemskap bra?	0,13	0,35	0,35	0,31	0,30	0,30
medlem sedan?	n s	n s	-0,06	n s	-0,12	-0,12
EG/EU en (strids)fråga?	0,44	0,21	0,12	0,30	0,19	0,19
BNP	-0,10	-0,04	0,11	0,16	0,11	0,11
arbetslöshet	-0,18	0,25	0,16	0,23	0,13	0,13
utrikeshandelsberoende	0,61	n s	-0,06	0,10	-0,02	-0,02
R	0,50	0,52	0,49	0,51	0,47	0,47
sig	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
n	7609	7494	9895	10222	14086	14086

Kommentar: För att förbättra representativiteten hos den sociala strukturen i samplet och anpassa sampelstorleken till de olika EU-ländernas relativa befolkningsmängd har speciella vikter, s k "eurovikter", använts.

Teckenförklaring: n a = ej säkerställd, n s = ej signifikant, * borttagen p g a allvarliga problem med multikolinjaritet i EB23.

Kodning av variabler:

Oberoende variabler: *Ålder* mäts och kodas som ålder i år; *kön* kodas som (1) man (2) kvinna; *utbildning* kodas som (1) avslutad skolgång senast vid 15 års ålder (2) 16 till 19 (3) 20 och äldre; *upplevd klasstillhörighet* kodas som (1) arbetarklass (5) överklass; *tillfredsställelse med hur demokratin fungerar* kodas som (1) mycket nöjd (4) inte alls nöjd; *omfattning av politiska diskussioner* kodas som (1) ofta (2) ibland (3) aldrig; *värdering av ett lands EG/EU-medlemskap* kodas som (1) bra (2) varken bra eller dåligt (3) dåligt; "*medlem sedan*" kodas som medlemskapets längd mätt i antal månader; *EG/EU en (strids)fråga* är en expertkod gjord av bilagens författare och identifierar de länder och tidpunkter där EG/EU var en kontroversiell fråga mellan nationella partier - dvs. ja i Storbritannien men nej på Irland, ja i Grekland 1985 men inte senare etc; *BNP* är bruttonationalproduktens storlek i det enskilda landet året före mätningen; *arbetslöshet* är arbetslöshetens nivå i det enskilda landet året före mätningen; *utrikeshandelsberoende* är export minus import av varor och tjänster i det enskilda landet året före mätningen.

Beroende variabler: *Värdering* kodas 1985 som (1) för (2) varken för eller emot (3) emot att en gemensam valuta ersätter den nationella valutan; 1994 som (1) mycket positiv (2) något positiv (3) något negativ (4) mycket negativ till att ECU införs som gemensam valuta; 1995 som (1) mycket positiv (2) något positiv (3) varken positiv eller negativ (4) något negativ (5) mycket negativ till att EU får en gemensam europeisk valuta ... som ersätter den nationella valutan.

Källa: "Eurobarometer"-mätningar, vägda data.

Stödet för en gemensam valuta blir samtidigt allt mer oberoende av ekonomiska omgivningsfaktorer. År 1985 var stöd för en gemensam valuta mindre troligt i länder med hög BNP och låg arbetslöshet. BNP var en viktigare prognosvariabel än arbetslösheten. Utrikeshandelsberoendet hade dock det största inflytandet: ju större det var, desto större var stödet för en gemensam valuta. Tio år senare har BNP:s betydelse för stödet för den gemensamma valutan försvagats i hela EU och sambandet har i själva verket blivit det omvända i de länder som deltog i studien 1985 ("ursprungsländerna") – där sannolikheten för stöd för en gemensam valuta nu ökar med högre BNP. Detsamma gäller utrikeshandelsberoendet; detta håller på att bli en ganska svag faktor som endast förblir positiv i "ursprungsländerna". Arbetslöshetens effekt är den enda som är bestående över tiden, även om dess inverkan ändrat riktning under perioden 1985 till 1995; låg arbetslöshet främjar i dag stöd för den gemensamma valutan. Generellt sett är bilden betydligt mer diffus i dag än den var för tio år sedan. Det verkar som om stödet för den gemensamma valutan samvarierar mindre systematiskt med ekonomiska omgivningsfaktorer i dag än tidigare.

Detta är resultatet av poolade EU-omspännande analyser. Situationen kan variera mellan de olika medlemsländerna. Det vanliga sättet att undersöka detta är att ta med dummyvariabler för länder i regressionsanalyserna.

Tabell 5 visar resultaten från ett antal gruppvisa regressioner. Variablerna för social struktur förs in som en första grupp, indikatorer på den allmänna inställningen till EU ("Europeanness") som andra grupp, ekonomisk omgivning som tredje grupp och dummyvariabler för länder som en fjärde och sista grupp. Vi studerar förändringarna i förklarad varians varje gång en grupp variabler tillförts. Dummyvariabler för länder kommer sist eftersom de är de minst systematiska av alla oberoende variabler. De visar sig endast ha ett begränsat ytterligare förklaringsvärde, ungefär lika litet som den sociala strukturen. Endast Luxemburg visar en betydande och förhållandevis stark omgivningseffekt 1985. Detta innebär att de poolade analyser vi tidigare beskrivit kan anses vara tillförlitliga.

Tabell 5: Olika variabelkategoriers betydelse för att förklara den tillfrågades värdering av EMU (gruppvis regression, "forced entry", siffrorna avser förklarad andel av variansen)

	EB23—våren 1985		EB41—våren 1994				EB44—hösten 1995			
	R2	R2-förändring	ursprungs-länder		samtliga länder		ursprungs-länder		samtliga länder	
			R2	R2-förändring	R2	R2-förändring	R2	R2-förändring	R2	R2-förändring
social ställning och politiskt engagemang	3		4		3		3		2	
allmän inställning till EU ("Europeanness")	14	11	20	16	19	16	20	17	19	17
ekonomisk omgivning	25	11	27	7	24	5	26	6	22	4
dummy-variabler för länder	26	1	27	0	27	3	27	1	25	3
vilka dummy-variabler är betydelsefulla och rimligt starka (beta>±0,15)	BE, LU		BE, LU		BE, NL, LU DK, IE IT, GR		BE, LU		BE, NL, LU DK, IE IT, GR FI, SE, AT	
inte betydelsefulla eller rimligt starka	IT, NL, DE, GB		IT, NL, DE, GB		DE, GB, ES, PT		IT, NL, DE, GB		DE, GB, ES, PT	

Kommentar: Den första gruppen variabler, social ställning och politiskt engagemang, innefattar variablerna kön, ålder och utbildning hos de tillfrågade samt omfattning av politiska diskussioner. Vidare kunde tillfredsställelse med hur demokratin fungerar inkluderas 1985 och 1994, medan upplevd klasstillhörighet endast finns tillgänglig 1994. Den andra gruppen, allmän inställning till EU ("Euro-peanness"), innefattar variablerna medlemskap (om den tillfrågande anser att medlemskap är bra, dåligt, eller ingetdera), medlemskapets längd i det egna landet uttryckt i antal år och om EG-medlemskapet vid mätningstillfället var en viktig (strids)fråga mellan partierna (ja/nej). Den tredje gruppen introducerar variabler som beskriver den tillfrågades ekonomiska omgivning, dvs BNP (storleken), arbetslöshetsnivån och balansen mellan export och import av varor och tjänster. Den fjärde och sista gruppen introducerar dummyvariabler för länder, en för varje medlemsland med Italien som referensenhet.

Dessutom visar denna gruppvisa regression en trend som syns tidigare: en allmänt positiv inställning till EU ("Europeanness") blir med tiden en allt viktigare faktor bakom stödet för den gemensamma valutan, medan den ytterligare förklarande förmågan hos ekonomiska omgivningsvariabler avtar.

7 Förklaringar till upplevd och faktisk kunskap om den gemensamma europeiska valutan: steg 5

"Pengar får världen att snurra" - pengar är en central del i alla människors liv. Man skulle därför kunna förvänta sig att människor bildar sig en relativt entydig och djupt rotad inställning i frågor som rör pengar. Vi har sett att fler människor kan svara på frågor som rör den gemensamma europeiska valutan i dag än tidigare. Vi antar att det beror på att de vet mer om frågan (faktisk kunskap) eller åtminstone anser sig veta mer (upplevd kunskap). Vilka faktorer avgör om de tillfrågade har kunskaper i denna politiska fråga? Vilka förändringar i dessa faktorer kan vi se över tiden?

Vi studerar först faktisk kunskap. I vår uppsättning prognosvariabler finns tre variabler på individnivå och en omgivningsvariabel som har viss betydelse för faktisk kunskap om den gemensamma valutan (tabell 6).

**Tabell 6: Förklaringar till faktisk kunskap om en gemensam valuta
(multipel regression, "backward exclusion")**

	B 23—våren 1985		EB41—våren 1994		EB44—hösten 1995	
	beta	beta	ursprungs- länder	samtliga länder	ursprungs- länder	samtliga länder
ålder	-0,02	-0,02	-0,03		0,08	0,08
kön	-0,11	-0,10	-0,09		-0,12	-0,11
utbildning	0,24	0,10	0,09		0,12	0,12
upplevd klasstillhörighet	n a	0,05	0,05		n a	n a
tillfredsställelse med demokratin	-0,02	n s	n s		n a	n a
omfattning av politiska diskussioner	-0,16	-0,12	-0,11		-0,14	-0,13
är medlemskap bra?	-0,05	-0,05	-0,04		-0,05	-0,05
medlem sedan?	n s	n s	-0,02		n s	0,08
EG/EU en (strids)fråga?	-0,16	0,19	0,12		0,28	0,18
BNP	-0,16	0,04	n s		0,07	n s
arbetslöshet	0,33	n s	n s		0,16	n s
utrikeshandelsberoende	-0,25	0,24	0,17		0,32	0,11
R	0,40	0,29	0,28		0,32	0,31
sig	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000
n	8218	8172	10806		10906	15223

Kommentar: För att förbättra representativiteten hos den sociala strukturen i samplet och anpassa sampelstorleken till de olika EU-ländernas relativa befolkningensmängd har speciella vikter, s k "eurovikter", använts.

Teckenförklaring: n a = ej säkerställd, n s = ej signifikant, * borttagen p g a allvarliga problem med multikolinjäritet i EB23.

Kodning av variabler: För oberoende variabler, se tabell 4 längst ner. Den beroende variabeln är 1985 och 1994 kodad som (1) om den tillfrågade från ett antal påståenden om vad ECU skulle kunna vara, kan välja rätt och (0) om den tillfrågade inte kan välja rätt, svarat att han/hon inte vet eller inte svarat alls; 1995 är den kodad som (1) om den tillfrågade känner till minst ett av de medlemsländer som har rätt att stå utanför EMU och (0) om den tillfrågade inte känner till detta, svarat att han/hon inte vet eller inte svarat alls. År 1985 var frågeformuläret enkelt, 1994 var det svårt och 1995 låg svårighetsgraden någonstans mitt emellan.

Källa: "Eurobarometer"-mätningar, vägda data.

- Utbildning är viktigt. Ju mer välutbildade personerna är, desto större kunskaper har de om den gemensamma europeiska valutan. Men utbildningseffekten minskar över tiden.
- De tillfrågades kön har betydelse. Oavsett utbildning och andra faktorer vet kvinnor mindre om den gemensamma valutan än män.
- Politiskt engagemang är betydelsefullt. Vårt mätverktyg för detta är hur ofta personer diskuterar politik. Ju oftare detta sker, desto mer vet de om den gemensamma europeiska valutan – den

gemensamma valutan är en del av den politiska debatten och folk får kunskaper om denna fråga genom att diskutera politik.

- Politiseringen av EU-medlemskapet var inte viktigt 1985, men kom att bli en viktig omgivningsfaktor 1995. I den tidigare undersökningen visste personerna mer om den gemensamma valutan i länder där EG/EU-medlemskapet inte ifrågasattes – ett resultat som vi anser vara en skenbar samvariation till följd av andra dolda faktorer. Detta förändrades under 1995 och 1996 då vi finner att politiseringen av EU-medlemskapet innebar att människors kunskap om den gemensamma valutan ökade.

Det är alltid svårt att förutse kunskap och det gäller också kunskap om en gemensam valuta. Korrelationskoefficienterna är ganska små och verkar samvariera med indikatorns "svårighetsgrad" – ju svårare testen är, desto mindre kan vi förklara.

Dummyvariablerna för länder introduceras åter för att undersöka om de resultat vi finner i poolade regressioner är giltiga i olika nationella sammanhang (tabell 7). Återigen påverkar de den förklarade variansen i mycket liten utsträckning. Endast Luxemburg, Belgien och Italien avviker i detta hänseende, om än på olika sätt: folk från Luxemburg och Italien vet mindre och folk från Belgien vet mer än de, *ceteris paribus*, förväntas göra.

Tabell 7: Olika variabelkategoriers betydelse för att förklara den tillfrågades kunskap om EMU (gruppvis regression, "forced entry", siffrorna avser förklarad andel av variansen)

EB23—våren 1985		EB41—våren 1994				EB44—hösten 1995			
R2	R2-förändring	ursprungs-länder		samtliga länder		ursprungs-länder		samtliga länder	
		R2	R2-förändring	R2	R2-förändring	R2	R2-förändring	R2	R2-förändring
social ställning och politiskt engagemang	13	6		6		6		6	
allmän inställning till EU ("Europeanness")	15 2	6	0	6	0	7	1	9	3
ekonomisk omgivning	16 1	8	2	8	2	10	3	10	1
dummy-variabler för länder	19 3	9	1	8	0	12	2	13	3
vilka dummy-variabler är betydelsefulla och rimligt starka (beta>±0,15)	BE, LU	BE, LU		IT, BE, NL, LU, DK, IE, GR		BE, LU		IT, BE, NL, LU, DK, IE, GR, FI, SE, AT	
inte betydelsefulla eller rimligt starka	IT, NL, DE, GB	IT, NL, DE, GB		DE, GB, ES, PT		IT, NL, DE, GB		DE, GB, ES, PT	

Kommentar: För gruppernas sammansättning, se tabell 5 längst ner.

Källa: "Eurobarometer"-mätningar, vägda data.

Vi går vidare till vår indikator för upplevd kunskap. De viktiga prognosvariablerna är desamma som för faktisk kunskap: kön, utbildning och politiskt engagemang på individnivå samt politisering av EG/EU-medlemskap på omgivningsnivå. Vad som är annorlunda här är att effekterna är mindre statistiska. De förändras över tiden (tabell 8).

Tabell 8: Förklaringar till upplevd kunskap om en gemensam valuta (multipel regression, "backward exclusion")

	EB23—våren 1985		EB41—våren 1994		EB44—hösten 1995	
	beta	beta	ursprungs- länder	beta	ursprungs- länder	beta
ålder	0,09	n s		-0,02	n s	-0,01
kön	-0,14	-0,08		-0,08	-0,05	-0,06
utbildning	0,17	0,11		0,10	0,10	0,13
upplevd klasstillhörighet	n a	0,07		0,08	n a	n a
tillfredsställelse med demokratin	-0,04	0,03		0,06	n a	n a
omfattning av politiska diskussioner	-0,18	-0,16		-0,16	-0,17	-0,17
är medlemskap bra?	-0,06	-0,05		-0,05	-0,09	-0,08
medlem sedan?	n s	n s		-0,06	n s	n s
EG/EU en (strids)fråga?	-0,31	0,10		0,06	0,05	0,06
BNP	-0,12	n s		-0,11	0,06	0,09
arbetslöshet	0,39	-0,15		-0,09	0,14	0,03
utrikeshandelsberoende	-0,37	0,17		0,15	n s	-0,03
R	0,44	0,37		0,35	0,30	0,31
sig	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000
n	8218	8172		10806	10906	15223

Teckenförklaring: n a = ej säkerställd, n s = ej signifikant, * borttagen p g a allvarliga problem med multikolinjäritet i EB23.

Kodning av variabler: Oberoende variabler: se tabell 4 längst ner. Den beroende variabeln är 1985 kodad som: (1) ja, har hört talas eller läst om den och (0) nej, har inte hört talas eller läst om den, "vet inte" eller har inte svarat alls; 1994 är den kodad som (0) för tillfrågade som inte hört någonting eller inte vet och (1) för alla andra; 1995 fanns frågan om "hört talas om" inte med, i stället frågades hur välinformerade personerna kände sig och vi kodade (0) för de som inte känner sig informerade alls eller inte vet och (1) för de som känner sig någorlunda välinformerade.

Källa: "Eurobarometer"-mätningar, vägda data.

- Klyftan mellan könen avseende upplevd kunskap minskar, även om den fortfarande är synlig i 1995 års koefficient. Kvinnors upplevda kunskap ökar.
- Utbildningens betydelse minskar, även om den fortfarande är synlig i 1995 års resultat. Tillfrågade med låg utbildning anser sig ha bättre kunskap i dag än för tio år sedan.
- Det politiska engagemangets betydelse för upplevd kunskap om den gemensamma valutan förblir stabilt över tiden: ju mer man diskuterar politik, desto mer anser man sig veta om den gemensamma valutan.
- EG/EU-medlemskapets politisering under 1985 skapar åter ett skenbart samband och ökar enbart i liten omfattning den upplevda kunskapen under 1994 och 1995.

Gruppvisa regressioner ger ytterligare information (tabell 9). Den sociala strukturens förklaringsvärde minskar. En allmänt positiv inställning till EU ("Europeanness") blir mindre betydelsefull för upplevd kunskap. Den ekonomiska omgivningen tillför genomgående litet till vår förståelse. Dummyvariablernas betydelse minskar också från EB41 till EB44.

Tabell 9: Olika variabelkategoriers betydelse för att förklara den tillfrågades upplevda kunskap om EMU (gruppvis regression, "forced entry", siffrorna avser förklarad andel av variansen)

EB23—våren 1985			EB41—våren 1994				EB44—hösten 1995			
			ursprungs- länder		samtliga länder		ursprungs- länder		samtliga länder	
R2	R2- för- änd- ring		R2	R2- för- änd- ring	R2	R2- för- änd- ring	R2	R2- för- änd- ring	R2	R2- för- änd- ring
social ställning och politiskt engagemang	10		7		7		6		7	
allmän inställning till EU ("Europeanness")	16	6	8	1	8	1	6	3	8	1
ekonomisk omgivning	19	3	13	5	13	5	9	1	10	2
dummy- variabler för länder	22	3	14	1	15	2	9	0	11	1
vilka dummy- variabler är: betydelsefulla och rimligt starka	BE, LU (beta>±0,15)		BE, LU		IT, BE, NL, LU, DK, IE, GR		BE, LU		IT, BE, NL, LU DK, IE, GR FI, SE, AT	
inte betydelse- fulla eller rimligt starka	IT, NL, DE, GB		IT, NL, DE, GB		DE, GB, ES, PT		IT, NL, DE, GB		DE, GB, ES, PT	

Kommentar: För gruppernas sammansättning, se tabell 5 längst ner.

Källa: "Eurobarometer"-mätningar, vägda data.

Orsaken till att den upplevda kunskapen om en gemensam europeisk valuta ökat är den framträdande roll frågan fått genom Maastrichtprocessen samt den allmänna debatten om och media-bevakningen av frågan till följd av denna.

Referenser

- Converse, P E (1964), "The Nature of Belief Systems among Mass Publics", i Apter, D A (red), *Ideology and Discontent*, Free Press, New York.
- Dalton, R J & R C Eichenberg (1991), "Economic Evaluations and Citizen Support for European Integration", artikel presenterad vid "the Annual Meetings of the American Political Science Association", Washington, DC.
- Eichenberg, R C & R J Dalton (1993), "Europeans and the European Community: the Dynamics of Public Support for the Integration", *International Organization* 47.
- Eurobarometer (1996),
- Fiorina, M P (1978), "Economic Retrospective Voting in American National Elections: A Micro Analysis", *American Journal of Political Science* 22.
- Kinder, D R & D R Kiewiet (1979), "Economic Discontent and Political Behavior: the Role of Personal Grievance and Collective Economic Judgements in Congressional Voting", *American Journal of Political Science* 23.
- Kramer, G H (1971), "Short-Term Fluctuations in U.S. Voting Behaviour, 1896-1964", *American Political Science Review* 65.
- Kramer, G H (1983), "The Ecological Fallacy Revisited: Aggregate-versus Individual-Level Findings on Economics and Elections, and Sociotropic Voting", *American Political Science Review* 77.
- Lewis-Beck, M S (1988), "Economics and the American Voter: Past, Present, Future", *Political Behavior* 10.
- Lewis-Beck, M S (1990), *Economics and Election*, The University of Michigan Press, Ann Arbor.
- Newton, K (1993), "The Economic Basis of Support for the European Community: Familiarity Breeds Content?", artikel presenterad vid "the Beliefs in Government meeting of the Science Foundation", Paris, mars.
- Sears, D & R R Lau (1983), "Inducing Apparently Self-Interested Political Preferences", *American Journal of Political Science* 27.

- Shepard, R (1975), *Public Opinion and European Integration*, Lexington Books.
- Treiber, H & H Schmitt (1990), "Structure in European Attitudes, Report prepared on behalf of the Commission of the European Communities", ZEUS, University of Mannheim.

Appendix

SUBJECTIVE KNOWLEDGE ABOUT ECU: 1985 (Spring)

Q.151. HAVE YOU RECENTLY READ IN THE PRESS, OR HEARD ON THE RADIO, OR TV, ANYTHING ABOUT THE ECU?

- 1. YES
- 2. NO
- 0. DK/NA; INAP., NOT ASKED IN DENMARK, IRELAND, NORTHERN IRELAND, OR GREECE

EB23, S85, V30, Q151

V30 HEARD ABOUT ECU BY RADIO,TV

Value Label	Value	Frequency	Percent	Valid Percent	Cum Percent
YES	1	2530	27.4	29.4	29.4
NO	2	6089	66.0	70.6	100.0
DK, NA	0	609	6.6	Missing	
	Total	9228	100.0	100.0	
Valid cases	8619	Missing cases	609		

	HEARD ABOUT ECU BY RADIO,TV			Total
	YES	NO	DK, NA	
COUNTRY				
France	48.7	49.9	1.4	100.0
Belgium	53.0	42.3	4.7	100.0
Netherlands	16.3	78.7	5.0	100.0
West-Germany	23.7	66.8	9.5	100.0
Italy	29.9	58.7	11.4	100.0
Luxembourg	62.3	36.0	1.7	100.0
United Kingdom	6.7	89.3	4.1	100.0

SUBJECTIVE KNOWLEDGE ABOUT ECU: 1994 (Spring)

Q.49(A-H). HAVE YOU RECENTLY SEEN OR HEARD ANYTHING ABOUT THE CURRENCY WHICH IS NOW CALLED THE ECU. <IF 'YES'> WHERE WAS THAT ? <INT.: SEVERAL ANSWERS POSSIBLE - SHOW CARD>

- Q.49(A). NO, NEVER SEEN OR HEARD ANYTHING ABOUT IT
 Q.49(B). YES, ON TELEVISION
 Q.49(C). YES, ON THE RADIO
 Q.49(D). YES, IN NEWSPAPERS
 Q.49(E). YES, IN MAGAZINES
 Q.49(F). YES, IN SPECIALIST REVIEWS
 Q.49(G). YES, IN YOUR BANK
 Q.49(H). YES, OTHER ANSWERS <SPONTANEOUS> V134

1. MENTIONED
 0. NOT MENTIONED

EB41, S94, V127-133, Q49(A-H)

V127 HEARD OF ECU: NO - NEVER

Value Label	Value	Frequency	Percent	Valid Percent	Cum Percent
yes, heard	0	8410	65.7	65.8	65.8
no, never heard	1	4379	34.2	34.2	100.0
NA	9	11	.1	Missing	
		Total	12800	100.0	100.0

Valid cases 12789 Missing cases 11

	HEARD OF ECU			Total
	yes, heard	no, never heard	NA	
COUNTRY				
France	79.0	21.0	.0	100.0
Belgium	73.9	26.1	.0	100.0
Netherlands	66.4	33.3	.3	100.0
Germany	47.6	52.3	.1	100.0
Italy	69.1	30.9	.0	100.0
Luxembourg	86.8	13.2	.0	100.0
Denmark	84.4	15.6	.1	100.0
Ireland	49.4	50.6	.0	100.0
United Kingdom	60.3	39.4	.2	100.0
Greece	82.7	17.3	.0	100.0
Spain	78.3	21.7	.0	100.0
Portugal	76.1	23.9	.0	100.0
Norway	62.7	37.0	.3	100.0
Finland	71.2	28.8	.0	100.0
GERMANY-WEST	46.4	53.5	.1	100.0
GERMANY-EAST	52.0	47.5	.4	100.0

SUBJECTIVE KNOWLEDGE ABOUT EMU: 1994 (Autumn)

Q.33(F).

SPLIT BALLOT A: IN THE LAST 3 MONTH, have you heard or read about ...?
 SPLIT BALLOT B: Have you RECENTLY seen or heard anything about ...?

Q.33(F). The Maastricht Treaty on Monetary Union and European Political Union, which is in force since November 1993.

- 1. Yes
- 2. No
- 9. DK

EB42, A94, V79, Q33(F)

V79 HEARD ABOUT F) THE MAASTRICHT TREATY

Value Label	Value	Frequency	Percent	Valid Percent	Cum Percent
yes	1	8571	67.0	71.9	71.9
No	2	3344	26.1	28.1	100.0
DK/NA	9	885	6.9	Missing	
		Total	12800	100.0	100.0

Valid cases 11915 Missing cases 885

	HEARD ABOUT F) THE MAASTRICHT TREATY			Total
	yes	No	DK/NA	
COUNTRY				
France	72.8	24.7	2.5	100.0
Belgium	66.1	24.1	9.8	100.0
Netherlands	73.5	23.8	2.8	100.0
Germany	61.9	26.1	12.0	100.0
Italy	61.8	29.6	8.6	100.0
Luxembourg	78.8	19.3	1.9	100.0
Denmark	72.2	25.7	2.1	100.0
Ireland	66.5	27.4	6.1	100.0
United Kingdom	75.0	22.9	2.1	100.0
Greece	65.7	31.1	3.3	100.0
Spain	62.4	28.8	8.8	100.0
Portugal	65.5	24.4	10.2	100.0
Norway	77.0	15.6	7.4	100.0
Germany-West	61.3%	27.2%	11.5%	100.0%
Germany-East	64.0%	22.0%	14.0%	100.0%

SUBJECTIVE KNOWLEDGE ABOUT EMU: 1995 (Spring)

Q.13(F).

SPLIT BALLOT A: OVER THE LAST 3 MONTH, have you heard or read about ...?

SPLIT BALLOT B: Have you RECENTLY seen or heard anything about ...?

Q.13(F). The Maastricht Treaty on European Union,
which is in force since November 1993 and
which provides for a single European currency by 1999, at the latest.

-
1. Yes
 2. No
 3. DK

EB43, S95, V41, Q13(F)

V41 HEARD OF: THE MAASTRICHT TREATY

Value Label	Value	Frequency	Percent	Valid Percent	Cum Percent
Yes	1	11282	71.4	74.6	74.6
No	2	3844	24.3	25.4	100.0
DK/NA	3	674	4.3	Missing	
		-----	-----	-----	
Total		15800	100.0	100.0	

Valid cases 15126 Missing cases 674

	HEARD OF: THE MAASTRICHT TREATY			Total
	Yes	No	DK/NA	
COUNTRY				
France	82.8	15.9	1.3	100.0
Belgium	70.3	23.9	5.8	100.0
Netherlands	78.4	19.7	1.9	100.0
Germany	66.4	25.1	8.5	100.0
Italy	63.1	32.7	4.1	100.0
Luxembourg	76.7	18.6	4.7	100.0
Denmark	71.7	26.9	1.4	100.0
Ireland	65.3	31.7	3.0	100.0
United Kingdom	77.6	21.4	.9	100.0
Greece	73.4	23.5	3.1	100.0
Spain	63.8	31.1	5.1	100.0
Portugal	68.1	28.5	3.4	100.0
Finland	75.7	21.3	3.0	100.0
Sweden	83.7	14.3	2.0	100.0
Austria	66.8	20.5	12.6	100.0
Norway	70.1	21.8	8.2	100.0
Germany-West	65.7	25.6	8.6	100.0
Germany-Ost	69.1	23.2	7.8	100.0

SUBJECTIVE KNOWLEDGE ABOUT EMU: 1995 (Autumn)

Q.9.

HOW WELL INFORMED DO YOU FEEL ABOUT THE EUROPEAN CURRENCY ...? (READ OUT)

- 1. VERY WELL INFORMED
- 2. WELL INFORMED
- 3. NOT VERY WELL INFORMED
- 4. NOT AT ALL INFORMED
- 5. DK

EB44.0, A95, V96, Q9

V96 How well informed do you feel about the

Value Label	Value	Frequency	Percent	Valid Percent	Cum Percent
Very well informed	1	362	2.2	2.3	2.3
Well informed	2	3012	18.5	18.8	21.1
Not very well inform	3	8697	53.4	54.3	75.4
Not at all informed	4	3945	24.2	24.6	100.0
DK	5	284	1.7	Missing	
Total		16300	100.0	100.0	

Valid cases 16016 Missing cases 284

	How well informed do you feel about the European currency ..					Total
	Very well informed	Well informed	Not very well informed	Not at all informed	DK	
COUNTRY						
France	2.5%	16.8%	49.2%	30.1%	1.3%	100.0%
Belgium	1.7%	22.0%	47.5%	27.1%	1.6%	100.0%
Netherlands	2.7%	26.8%	54.7%	15.4%	.4%	100.0%
Germany	2.0%	25.3%	56.6%	14.0%	2.0%	100.0%
Italy	1.3%	10.7%	58.6%	27.6%	1.7%	100.0%
Luxembourg	3.5%	25.8%	47.4%	21.0%	2.3%	100.0%
Denmark	3.5%	38.7%	47.5%	9.7%	.6%	100.0%
Ireland	2.9%	17.4%	39.1%	38.0%	2.6%	100.0%
United Kingdom	3.6%	20.6%	53.6%	20.7%	1.6%	100.0%
Greece	1.3%	9.6%	45.9%	41.7%	1.4%	100.0%
Spain	1.7%	11.4%	51.8%	33.1%	2.1%	100.0%
Portugal	.4%	7.3%	41.8%	49.1%	1.4%	100.0%
Finland	2.7%	18.1%	52.1%	25.1%	1.9%	100.0%
Sweden	1.4%	17.0%	60.3%	20.7%	.5%	100.0%
Austria	3.9%	23.3%	45.3%	20.8%	6.7%	100.0%
Germany-West	2.3%	25.7%	56.3%	13.8%	1.9%	100.0%
Germany-East	1.1%	23.7%	58.1%	14.9%	2.2%	100.0%

POSITIVE KNOWLEDGE ABOUT ECU: 1985 (Spring)

Q.152. AMONG THE FOLLOWING WHICH IN YOUR OPINION DESCRIBES
WHAT THE ECU IS? <INT.: ONE ANSWER ONLY>

-
1. A BOARD GAME FOR THE FAMILY
 2. A BRAND OF ELECTRONIC COMPUTER
 3. AN ANCIENT COIN OR MEDAL
 4. A EUROPEAN CURRENCY
 5. A DISTINCTION OF HONOUR LIKE THE OSCAR FILM AWARDS
 0. DK/NA; INAP., NOT ASKED IN DENMARK, IRELAND,
NORTHERN IRELAND, OR GREECE

EB23, S85, V31, Q152

V31 WHAT IS ECU

Value Label	Value	Frequency	Percent	Valid Percent	Cum Percent
GAME FOR THE FAMILY	1	143	1.6	2.5	2.5
COMPUTER	2	529	5.7	9.2	11.7
COIN OR MEDAL	3	512	5.5	8.9	20.7
CURRENCY	4	4364	47.3	76.2	96.8
DISTINCTION OR HONOU	5	181	2.0	3.2	100.0
DK, NA	0	3499	37.9	Missing	
		Total	9228	100.0	100.0

Valid cases 5729 Missing cases 3499

	WHAT IS ECU?						Total
	GAME FOR THE FAMILY	COMPUTER	COIN OR MEDAL	CURRENCY	DISTINCTI ON OR HONOUR	DK, NA	
COUNTRY							
France	.9	1.3	19.7	68.9	.9	8.2	100.0
Belgium	3.4	2.0	4.1	64.5	.5	25.5	100.0
Netherlands	.9	6.3	1.2	47.7	2.3	41.6	100.0
West-Germany	.6	6.9	2.5	40.9	2.0	47.1	100.0
Italy	2.8	5.9	1.8	42.8	3.1	43.7	100.0
Luxembourg	1.7	1.0	4.0	76.7	1.0	15.7	100.0
United Kingdom	1.9	9.0	.7	35.2	1.9	51.4	100.0

POSITIVE KNOWLEDGE ABOUT ECU: 1994 (Spring)

<IF 'YES' IN Q.49>

Q.52(A-D). DO YOU THINK THAT THE CURRENT ECU IS ALREADY ...? <INT.: READ OUT>

- Q.52(A). A MEANS OF PAYMENT BETWEEN BANKS
- Q.52(B). A FOREIGN CURRENCY
- Q.52(C). A UNIT OF ACCOUNT BUT NOT A CURRENCY
- Q.52(D). A REAL CURRENCY WHICH CAN BE USED EVERYWHERE

- 1. YES
- 2. NO
- 3. DK
- 0. NA

EB41, S94, V144-147, Q52(A-D)

V146 CURRENT ECU UNIT ACCOUNT NOT CURRENCY

Value Label	Value	Frequency	Percent	Valid Percent	Cum Percent
Yes	1	3709	29.0	29.0	29.0
No	2	2515	19.6	19.6	48.6
DK/NA	8	2197	17.2	17.2	65.8
Not heard about ECU	9	4379	34.2	34.2	100.0
Total		12800	100.0	100.0	

Valid cases 12800 Missing cases 0

	CURRENT ECU UNIT ACCOUNT NOT CURRENCY				Total
	Yes	No	DK/NA	Not heard about ECU	
COUNTRY					
France	42.8%	17.0%	19.2%	21.0%	100.0%
Belgium	36.5%	14.0%	23.5%	26.1%	100.0%
Netherlands	39.0%	15.6%	12.1%	33.3%	100.0%
Germany	23.5%	12.1%	12.1%	52.3%	100.0%
Italy	25.8%	25.1%	18.2%	30.9%	100.0%
Luxembourg	27.4%	41.3%	18.1%	13.2%	100.0%
Denmark	41.9%	25.5%	17.0%	15.6%	100.0%
Ireland	15.9%	15.0%	18.5%	50.6%	100.0%
United Kingdom	28.6%	17.7%	14.2%	39.4%	100.0%
Greece	29.0%	30.4%	23.2%	17.3%	100.0%
Spain	21.1%	32.6%	24.6%	21.7%	100.0%
Portugal	23.4%	26.3%	26.4%	23.9%	100.0%
Norway	17.0%	20.6%	25.4%	37.0%	100.0%
Finland	30.1%	10.2%	30.9%	28.8%	100.0%
Germany-West	23.1%	11.7%	11.6%	53.5%	100.0%
Germany-East	25.1%	13.8%	13.6%	47.5%	100.0%

POSITIVE KNOWLEDGE ABOUT EMU: 1995 (Autumn)

Q.11.

TWO MEMBER STATES HAVE THE POSSIBILITY OF REMAINING OUT OF THE MONETARY UNION AND THE EUROPEAN CURRENCY, EVEN IF THEY MEET THE CONDITIONS. DO YOU KNOW WHICH ONES? (DO NOT READ OUT - MAXIMUM 2 ANSWERS)

EB44.0, A95, V105-120, Q11

STAYOUT

Value Label	Value	Frequency	Percent	Valid Percent	Cum Percent
Knows nothing about	.00	12970	79.6	79.6	79.6
DK right	1.00	539	3.3	3.3	82.9
UK right	2.00	2123	13.0	13.0	95.9
DK + UK right	3.00	668	4.1	4.1	100.0
	Total	16300	100.0	100.0	

Valid cases 16300 Missing cases 0

	STAYOUT				Total
	Knows nothing about opt out	DK right	UK right	DK + UK right	
COUNTRY					
France	69.3	3.5	20.0	7.1	100.0
Belgium	67.5	3.3	25.0	4.2	100.0
Netherlands	63.5	2.6	26.3	7.6	100.0
Germany	81.0	4.8	11.6	2.7	100.0
Italy	92.6	1.5	4.9	1.0	100.0
Luxembourg	73.7	3.4	18.4	4.5	100.0
Denmark	52.6	27.0	4.9	15.5	100.0
Ireland	64.1	1.9	29.1	4.9	100.0
United Kingdom	71.6	2.7	19.4	6.3	100.0
Greece	92.3	2.3	4.7	.8	100.0
Spain	91.7	.8	6.0	1.4	100.0
Portugal	91.8	1.2	5.6	1.4	100.0
Finland	78.9	3.3	10.6	7.2	100.0
Sweden	76.3	5.1	9.2	9.4	100.0
Austria	91.5	2.3	5.7	.4	100.0
Germany-West	79.5	5.2	12.5	2.8	100.0
Germany-East	86.4	3.3	8.1	2.3	100.0

EVALUATION OF THE ECU: 1970

Q.14(A-C). WOULD YOU BE FAVOURABLE TO, OPPOSED TO, OR INDIFFERENT TO...

Q.14(A). THE <NATIONAL> CURRENCY BEING
REPLACED BY A EUROPEAN CURRENCY

- 1. FAVOURABLE
- 2. INDIFFERENT
- 3. OPPOSED
- 4. DK
- 0. NA

ECS70, 1970, V27, Q14(A)

V27 IS R FOR: EUROPEAN CURRENCY

Value Label	Value	Frequency	Percent	Valid Percent	Cum Percent
FOR	1	4351	50.9	55.3	55.3
INDIFFERENT	2	1515	17.7	19.2	74.5
AGAINST	3	2007	23.5	25.5	100.0
DK, NA	9	679	7.9	Missing	
Total		8551	100.0	100.0	

Valid cases 7872 Missing cases 679

	IS R FOR: EUROPEAN CURRENCY				Total
	FOR	INDIFFERENT	AGAINST	DK, NA	
COUNTRY					
France	50.8%	17.8%	23.4%	8.0%	100.0%
Belgium	48.8%	21.1%	22.8%	7.3%	100.0%
Netherlands	46.0%	26.9%	23.8%	3.3%	100.0%
Germany-West	52.3%	14.4%	25.6%	7.7%	100.0%
Italy	50.9%	18.5%	21.1%	9.5%	100.0%

EVALUATION OF THE ECU: 1976

Q.174-178. ARE YOU FOR OR AGAINST, OR HAVE YOU NO FEELINGS ONE WAY OR THE OTHER TO THE FOLLOWING <STATEMENTS>?

<IN THE NETHERLANDS, THE NEUTRAL RESPONSE CATEGORY "OR HAVE YOU NO FEELINGS ONE WAY OR THE OTHER" WAS NOT EXPLICITLY PROVIDED BY THE INTERVIEWER>

Q.174. IF <NATIONAL CURRENCY> WERE REPLACED BY A EUROPEAN CURRENCY

-
1. FOR
 2. AGAINST
 0. NO FEELINGS ONE WAY OR THE OTHER; DK, NA

EB06, A76, V111, Q174

V111 DOES R FAVOR EUROPEAN CURRENCY

Value Label	Value	Frequency	Percent	Valid Percent	Cum Percent
FOR	1	4140	44.9	54.0	54.0
AGAINST	2	3534	38.4	46.0	100.0
NO FEELINGS ONE WAY	0	1538	16.7	Missing	
		-----	-----	-----	
		Total	9211	100.0	100.0

Valid cases 7674 Missing cases 1538

	DOES R FAVOR EUROPEAN CURRENCY			Total
	FOR	NO FEELINGS ONE WAY OF THE OTH	AGAINST	
COUNTRY				
France	51.5%	21.0%	27.5%	100.0%
Belgium	53.1%	27.2%	19.8%	100.0%
Netherlands	51.2%	15.3%	33.5%	100.0%
West-Germany	33.3%	12.7%	54.0%	100.0%
Italy	67.3%	14.4%	18.3%	100.0%
Luxembourg	65.9%	17.9%	16.2%	100.0%
Denmark	21.4%	22.6%	56.0%	100.0%
Ireland	37.8%	19.1%	43.2%	100.0%
United Kingdom	29.6%	17.2%	53.2%	100.0%

EVALUATION OF THE ECU: 1985

Q.155. WOULD YOU BE FOR, AGAINST, OR NOT MIND EITHER WAY IF
 <NATIONAL CURRENCY> WERE REPLACED BY A EUROPEAN CURRENCY?

- 1. FOR
- 2. AGAINST
- 3. NOT MIND
- 0. DK/NA; INAP., NOT ASKED IN DENMARK, IRELAND,
 NORTHERN IRELAND, OR GREECE

EB23, S75, V34, Q155

V34 SHOULD CURRENCY REPLACED BY ECU

Value Label	Value	Frequency	Percent	Valid Percent	Cum Percent
FOR	1	2942	31.9	35.1	35.1
AGAINST	2	3533	38.3	42.1	77.2
NOT MIND	3	1911	20.7	22.8	100.0
DK, NA	0	843	9.1	Missing	
		-----	-----	-----	
Total		9228	100.0	100.0	
Valid cases	8386	Missing cases	843		

	SHOULD CURRENCY REPLACED BY ECU				Total
	FOR	NOT MIND	AGAINST	DK, NA	
COUNTRY					
France	48.8%	21.6%	20.6%	9.0%	100.0%
Belgium	46.0%	25.3%	23.1%	5.6%	100.0%
Netherlands	27.1%	28.6%	34.9%	9.4%	100.0%
West-Germany	13.6%	23.0%	54.2%	9.3%	100.0%
Italy	55.1%	17.7%	15.5%	11.6%	100.0%
Luxembourg	42.7%	21.7%	28.7%	7.0%	100.0%
United Kingdom	11.6%	17.3%	64.0%	7.1%	100.0%

EVALUATION OF THE ECU: 1988

Q.443(A-D). ARE YOU FOR OR AGAINST CREATING BETWEEN THE
TWELVE COUNTRIES OF THE EUROPEAN COMMUNITY BY 1992 ...
<INT.: READ OUT AND MARK AN ANSWER FOR EACH ITEM>

Q.443(C). A SINGLE EUROPEAN CURRENCY, THE ECU

1. FOR
2. AGAINST
0. DK; NA

EB30, A88, V561, Q443(C)

V561 CREATE IN EC: SINGLE EUROPEAN CURRENCY

Value Label	Value	Frequency	Percent	Valid Percent	Cum Percent
FOR	1	6646	56.3	67.7	67.7
AGAINST	2	3169	26.9	32.3	100.0
DK, NA	3	1979	16.8	Missing	
	Total	11794	100.0	100.0	

Valid cases 9815 Missing cases 1979

	CREATE IN EC: SINGLE EUROPEAN CURRENCY			Total
	FOR	AGAINST	DK, NA	
COUNTRY				
France	73.5%	14.4%	12.0%	100.0%
Belgium	71.5%	15.2%	13.3%	100.0%
Netherlands	61.1%	23.2%	15.7%	100.0%
West-Germany	45.9%	40.3%	13.8%	100.0%
Italy	77.0%	7.7%	15.3%	100.0%
Luxembourg	66.7%	21.3%	12.0%	100.0%
Denmark	26.5%	49.0%	24.5%	100.0%
Ireland	64.1%	16.8%	19.1%	100.0%
United Kingdom	28.5%	57.6%	13.9%	100.0%
Greece	52.4%	13.8%	33.8%	100.0%
Spain	60.9%	12.2%	26.9%	100.0%
Portugal	51.7%	13.3%	35.0%	100.0%

EVALUATION OF THE ECU: 1990

Q.57(A-I). THE COUNCIL OF HEADS OF STATE AND GOVERNMENTS OF THE EUROPEAN COMMUNITY HAS CALLED FOR INTERGOVERNMENTAL CONFERENCES THIS DECEMBER TO DISCUSS DETAILS OF A EUROPEAN ECONOMIC AND MONETARY UNION AND OF A POLITICAL UNION. I AM GOING TO READ YOU A NUMBER OF STATEMENTS. FOR EACH ONE, PLEASE TELL ME WHETHER YOU ARE IN FAVOUR OR NOT, OF ...
<INT.: SHOW CARD ** - READ OUT>

Q.57(I). WITHIN THIS EUROPEAN ECONOMIC AND MONETARY UNION, A SINGLE COMMON CURRENCY REPLACING THE DIFFERENT CURRENCIES OF THE MEMBER STATES IN FIVE OR SIX YEARS TIME

- 1. IN FAVOUR
- 2. NOT IN FAVOUR
- 3. DK
- 0. NA

EB34, A90, V141, Q57(I)

V141 SINGLE COMMON CURRENCY IN FIVE OR 6YRS

Value Label	Value	Frequency	Percent	Valid Percent	Cum Percent
IN FAVOUR	1	6951	55.2	70.9	70.9
NOT IN FAVOUR	2	2852	22.6	29.1	100.0
DK	3	2797	22.2	Missing	
	Total	12600	100.0	100.0	

Valid cases 9804 Missing cases 2797

	SINGLE COMMON CURRENCY IN FIVE OR 6 YEARS			Total
	In favour	Not in favour	DK/NA	
COUNTRY				
France	61.8%	18.5%	19.7%	100.0%
Belgium	61.1%	15.5%	23.3%	100.0%
Netherlands	60.8%	24.6%	14.6%	100.0%
Germany	50.3%	26.8%	22.9%	100.0%
Italy	72.0%	10.9%	17.1%	100.0%
Luxembourg	46.7%	26.3%	26.9%	100.0%
Denmark	34.6%	49.8%	15.6%	100.0%
Ireland	58.4%	17.4%	24.1%	100.0%
United Kingdom	37.9%	42.5%	19.6%	100.0%
Greece	64.3%	10.3%	25.4%	100.0%
Spain	53.0%	9.9%	37.1%	100.0%
Portugal	55.2%	15.9%	28.9%	100.0%
Germany-West	49.6%	27.1%	23.3%	100.0%
Germany-East	53.1%	25.5%	21.3%	100.0%

EVALUATION OF THE ECU: 1991 (Autumn)

Q.57(A-I). THE COUNCIL OF HEADS OF STATE AND GOVERNMENTS OF THE EUROPEAN COMMUNITY HAS CALLED FOR INTERGOVERNMENTAL CONFERENCES THIS DECEMBER TO DISCUSS DETAILS OF A EUROPEAN ECONOMIC AND MONETARY UNION AND OF A POLITICAL UNION. I AM GOING TO READ YOU A NUMBER OF STATEMENTS. FOR EACH ONE, PLEASE TELL ME WHETHER YOU ARE IN FAVOUR OR NOT, OF ...
 <INT.: SHOW CARD ** - READ OUT>

Q.57(I). WITHIN THIS EUROPEAN ECONOMIC AND MONETARY UNION, A SINGLE COMMON CURRENCY REPLACING THE DIFFERENT CURRENCIES OF THE MEMBER STATES IN FIVE OR SIX YEARS TIME

- 1. IN FAVOUR
- 2. NOT IN FAVOUR
- 3. DK
- 0. NA

EB36, A91, V101, Q45(G)

V101 FOR-AG:A SINGLE COMMON CURRENCY

Value Label	Value	Frequency	Percent	Valid Percent	Cum Percent
IN FAVOUR	1	6949	54.3	68.2	68.2
NOT IN FAVOUR	2	3246	25.4	31.8	100.0
DK	3	2605	20.3	Missing	
	Total	12800	100.0	100.0	

Valid cases 10195 Missing cases 2605

	FOR-AG:A SINGLE COMMON CURRENCY			Total
	For	Against	DK/NA	
COUNTRY				
France	64.0%	17.5%	18.4%	100.0%
Belgium	61.6%	18.0%	20.4%	100.0%
Netherlands	57.7%	30.8%	11.5%	100.0%
Germany	44.8%	32.3%	22.9%	100.0%
Italy	68.9%	11.9%	19.2%	100.0%
Luxembourg	47.6%	34.7%	17.8%	100.0%
Denmark	35.3%	54.4%	10.2%	100.0%
Ireland	54.0%	17.4%	28.6%	100.0%
United Kingdom	40.3%	42.5%	17.3%	100.0%
Greece	60.8%	13.9%	25.3%	100.0%
Spain	58.0%	17.9%	24.1%	100.0%
Portugal	53.1%	15.3%	31.6%	100.0%
Germany-West	43.1%	33.1%	23.8%	100.0%
Germany-East	51.3%	29.2%	19.5%	100.0%

EVALUATION OF THE ECU: 1993 (Spring)

Q.32. THE EUROPEAN COMMUNITY PLANS TO INTRODUCE A COMMON CURRENCY BY 1999 AT THE LATEST, THE ECU. ARE YOU IN FAVOUR OF REPLACING THE <OWN CURRENCY> IN <YOUR COUNTRY> OR ARE YOU NOT IN FAVOUR?

-
1. IN FAVOUR
 2. NOT IN FAVOUR
 3. DK
 0. NA

EB39, S93, V120, Q32

V120 REPLACE NATIONAL CURRENCY BY ECU

Value Label	Value	Frequency	Percent	Valid Percent	Cum Percent
IN FAVOUR	1	5866	45.8	53.0	53.0
NOT IN FAVOUR	2	5211	40.7	47.0	100.0
DK/NA	3	1723	13.4	Missing	
	Total	12800	100.0	100.0	
Valid cases	11077	Missing cases	1723		

	REPLACE NATIONAL CURRENCY BY ECU			Total
	In favor	Not in favor	DK/NA	
COUNTRY				
France	51.4%	35.6%	13.0%	100.0%
Belgium	64.6%	24.8%	10.6%	100.0%
Netherlands	55.3%	35.0%	9.7%	100.0%
Germany	25.2%	61.1%	13.7%	100.0%
Italy	68.4%	13.9%	17.7%	100.0%
Luxembourg	56.4%	24.7%	18.9%	100.0%
Denmark	30.0%	66.1%	3.9%	100.0%
Ireland	65.3%	22.2%	12.4%	100.0%
United Kingdom	29.6%	64.8%	5.5%	100.0%
Greece	66.2%	15.2%	18.6%	100.0%
Spain	57.8%	23.4%	18.8%	100.0%
Portugal	52.7%	23.4%	23.8%	100.0%
Norway	25.1%	58.3%	16.6%	100.0%
Finland	36.4%	49.4%	14.2%	100.0%
Germany-West	25.2%	60.9%	13.9%	100.0%
Germany-East	25.4%	61.5%	13.2%	100.0%

EVALUATION OF THE ECU: 1995 (Spring)

Q.35(A).

WHAT IS YOUR OPINION ON EACH OF THE FOLLOWING PROPOSALS? PLEASE TELL ME FOR EACH PROPOSAL, WHETHER YOU ARE FOR IT OR AGAINST IT? (READ OUT, ROTATING THE ORDER EACH TIME. PLEASE MARK YOUR STARTING POINT WITH A CROSS.)

Q.35(A). THERE SHOULD BE A EUROPEAN MONETARY UNION WITH ONE SINGLE CURRENCY REPLACING BY 1999 THE (NATIONAL CURRENCY) AND ALL OTHER NATIONAL CURRENCIES OF THE MEMBER STATES OF THE EUROPEAN UNION.

1. FOR
2. AGAINST
3. DK

EB43.1, S95, V297, Q35(A)

V297 FOR-AGA. A) 1999 ONE SINGLE CURRENCY

Value Label	Value	Frequency	Percent	Valid Percent	Cum Percent
For	1	8276	52.4	59.1	59.1
Against	2	5729	36.3	40.9	100.0
DK/NA	9	1795	11.4	Missing	
		-----	-----	-----	
	Total	15800	100.0	100.0	

Valid cases 14005 Missing cases 1795

	FOR-AGAGAINST ONE SINGLE CURRENCY			Total
	For	Against	DK/NA	
COUNTRY				
France	63.0%	30.6%	6.4%	100.0%
Belgium	66.7%	21.5%	11.8%	100.0%
Netherlands	60.9%	28.4%	10.7%	100.0%
Germany	38.0%	50.0%	12.0%	100.0%
Italy	76.0%	12.9%	11.1%	100.0%
Luxembourg	72.0%	19.7%	8.3%	100.0%
Denmark	29.7%	66.0%	4.3%	100.0%
Ireland	68.4%	17.5%	14.1%	100.0%
United Kingdom	37.7%	54.6%	7.7%	100.0%
Greece	67.0%	19.2%	13.8%	100.0%
Spain	58.1%	19.9%	22.0%	100.0%
Portugal	51.8%	28.1%	20.1%	100.0%
Finland	32.4%	58.5%	9.0%	100.0%
Sweden	32.4%	57.4%	10.2%	100.0%
Austria	34.7%	50.8%	14.5%	100.0%
Norway	25.8%	57.2%	17.0%	100.0%
Germany-West	39.3%	48.9%	11.8%	100.0%
Germany-Ost	32.9%	54.3%	12.8%	100.0%

EVALUATION OF THE ECU: 1995 (Autumn)

Q.9.

ARE YOU FOR OR AGAINST THE EUROPEAN UNION HAVING ONE EUROPEAN CURRENCY IN ALL MEMBER STATES, INCLUDING (OUR COUNTRY)? THAT IS REPLACING THE (NAME OF NATIONAL CURRENCY) BY THE EUROPEAN CURRENCY? ARE YOU ...?

-
1. VERY MUCH FOR
 2. SOMEWHAT FOR
 3. SOMEWHAT AGAINST
 4. VERY MUCH AGAINST
 5. NEITHER FOR, NEITHER AGAINST (SPONTANEOUS)
 6. DK

EB44.0, A95, V46, Q9

V46 Are you for or against the European Union

Value Label	Value	Frequency	Percent	Valid Percent	Cum Percent
Very much for	1	3208	19.7	21.7	21.7
Somewhat for	2	4331	26.6	29.3	51.0
Somewhat against	3	2328	14.3	15.8	66.8
Very much against	4	3083	18.9	20.9	87.7
Neither for, nor aga	5	1820	11.2	12.3	100.0
DK/NA	9	1530	9.4	Missing	
		-----	-----	-----	
Total		16300	100.0	100.0	

Valid cases 14770 Missing cases 1530

	Are you for or against the European Union having one European currency?						Total
	Very much for	Somewhat for	Somewhat against	Very much against	Neither for, nor against	DK/NA	
COUNTRY							
France	28.4%	29.1%	13.6%	10.2%	13.8%	4.8%	100.0%
Belgium	18.3%	30.6%	13.7%	10.9%	19.7%	6.8%	100.0%
Netherlands	28.1%	34.0%	16.3%	13.3%	6.4%	1.9%	100.0%
Germany	12.3%	21.1%	19.3%	25.0%	9.8%	12.4%	100.0%
Italy	29.7%	38.4%	7.0%	2.7%	11.1%	11.1%	100.0%
Luxembourg	31.7%	27.2%	11.6%	10.0%	12.9%	6.6%	100.0%
Denmark	12.3%	19.2%	18.6%	41.8%	5.3%	2.8%	100.0%
Ireland	36.8%	23.0%	6.9%	10.8%	9.7%	12.8%	100.0%
United Kingdom	11.2%	18.1%	15.9%	41.4%	8.1%	5.2%	100.0%
Greece	25.9%	23.4%	8.7%	11.7%	14.0%	16.3%	100.0%
Spain	23.8%	32.4%	12.1%	6.3%	11.8%	13.6%	100.0%
Portugal	18.6%	28.2%	9.6%	8.9%	19.7%	14.9%	100.0%
Finland	7.6%	25.0%	24.2%	26.6%	9.0%	7.7%	100.0%
Sweden	6.0%	21.1%	17.3%	37.4%	10.2%	7.9%	100.0%
Austria	9.6%	14.1%	16.0%	26.3%	17.2%	16.8%	100.0%
Germany-West	13.0%	20.2%	18.7%	25.4%	9.6%	12.9%	100.0%
Germany-East	9.6%	24.5%	21.4%	23.5%	10.7%	10.4%	100.0%

EVALUATION OF THE ECU: 1996 (Spring)

Q.18.

ARE YOU FOR OR AGAINST THE EUROPEAN UNION HAVING ONE EUROPEAN CURRENCY IN ALL MEMBER STATES, INCLUDING (OUR COUNTRY)? THAT IS REPLACING THE (NAME OF NATIONAL CURRENCY) BY THE EUROPEAN CURRENCY? ARE YOU ...?

- 1. VERY MUCH FOR
- 2. SOMEWHAT FOR
- 3. SOMEWHAT AGAINST
- 4. VERY MUCH AGAINST
- 5. NEITHER FOR, NEITHER AGAINST (SPONTANEOUS)
- 6. DK

EB45.1, S96, V236, Q18

V236 Q.18. Are you for or against the Europea

Value Label	Value	Frequency	Percent	Valid Percent	Cum Percent
Very much for	1	3146	19.8	21.0	21.0
Somewhat for	2	5220	32.8	34.9	55.9
Somewhat against	3	2348	14.8	15.7	71.6
Very much against	4	2822	17.8	18.9	90.5
Neither for, nor aga	5	1421	8.9	9.5	100.0
DK	6	943	5.9	Missing	
Total		15900	100.0	100.0	

Valid cases 14957 Missing cases 943

	Q.18. Are you for or against the European currency						Total
	Very much for	Somewhat for	Somewhat against	Very much against	Neither for, nor aga	DK	
LAND							
France	22.2%	37.4%	12.4%	9.8%	14.0%	4.4%	100.0%
Belgium	17.2%	36.3%	12.3%	10.1%	19.3%	4.8%	100.0%
Netherlands	28.5%	37.0%	13.2%	13.3%	6.2%	1.7%	100.0%
Germany	12.7%	27.4%	22.9%	26.2%	4.5%	6.2%	100.0%
Italy	33.2%	45.3%	5.9%	2.9%	8.1%	4.7%	100.0%
Luxembourg	33.2%	29.7%	14.9%	11.3%	8.0%	2.8%	100.0%
Denmark	17.4%	18.9%	21.3%	37.0%	3.7%	1.7%	100.0%
Ireland	33.0%	32.6%	9.6%	5.9%	7.6%	11.3%	100.0%
United Kingdom	12.3%	21.7%	16.7%	36.3%	7.8%	5.2%	100.0%
Greece	32.9%	31.2%	9.5%	11.0%	8.0%	7.5%	100.0%
Spain	22.3%	39.7%	9.0%	6.4%	12.1%	10.6%	100.0%
Portugal	8.7%	42.8%	18.8%	3.0%	16.5%	10.2%	100.0%
Finland	9.3%	25.9%	28.5%	28.0%	5.5%	2.8%	100.0%
Sweden	8.8%	17.8%	21.3%	40.3%	6.5%	5.4%	100.0%
Austria	14.7%	18.7%	18.8%	26.1%	11.8%	10.0%	100.0%
D.-West	12.9%	28.0%	22.0%	26.4%	4.5%	6.3%	100.0%
D.-Ost	12.2%	25.5%	26.3%	25.5%	4.6%	5.9%	100.0%

Statens offentliga utredningar 1996

Kronologisk förteckning

1. Den nya gymnasieskolan – hur går det? U.
 2. Samverkansmönster i svensk forskningsfinansiering. U.
 3. Fritid i förändring.
Om kön och fördelning av fritidsresurser. C.
 4. Vem bestämmer vad? EU:s interna spelregler inför regeringskonferensen 1996. UD.
 5. Politikområden under lupp. Frågor om EU:s första pelare inför regeringskonferensen 1996. UD.
 6. Ett år med EU. Svenska statstjänstemäns erfarenheter av arbetet i EU. UD.
 7. Av vitalt intresse. EU:s utrikes- och säkerhetspolitik inför regeringskonferensen. UD.
 8. Batterierna – en laddad fråga. M.
 9. Om järnvägens trafikledning m.m. K.
 10. Forskning för vår vardag. C.
 11. EU-mopeden. Ålders- och behörighetskrav för två- och trehjuliga motorfordon. K.
 12. Kommuner och landsting med betalnings-svårigheter. Fi.
 13. Offentlig djurskyddstillsyn. Jo.
 14. Budgetlag – regeringens befogenheter på finansmaktens område. Fi.
 15. Union för både öst och väst. Politiska, rättsliga och ekonomiska aspekter av EU:s sjätte utvidgning. UD.
 16. Förankring och rättigheter. Om folkomröstningar, utträdesrätt, medborgarskap och mänskliga rättigheter i EU. UD.
 17. Bättre trafik med väginformatik. K.
 18. Totalförsvarspiktiga m95. Förslag om jobb/studier efter muck, bostadsbidrag, dagpenning, försäkringar. Fö.
 19. Sverige, EU och framtiden. EU 96-kommitténs bedömningar inför regeringskonferensen 1996. UD.
 20. Samordnad rollfördelning inom teknisk forskning. U.
 21. Reform och förändring. Organisation och verksamhet vid universitet och högskolor efter 1993 års universitets- och högskolereform. U.
 22. Inflytande på riktigt – Om elevers rätt till inflytande, delaktighet och ansvar. U.
 23. Kartläggning och analys av den offentliga sektorns upphandling av varor och tjänster med miljöpåverkan. N.
 24. Från Maastricht till Turin. Bakgrund och övriga EU-länders förslag och debatt inför regeringskonferensen 1996. UD.
 25. Från massmedia till multimedia – att digitalisera svensk television. Ku.
 26. Ny kurs i trafikpolitiken + Bilagor. K.
 27. En strategi för kunskapslyft och livslångt lärande. U.
 28. Det forskningspolitiska landskapet i Norden på 1990-talet. U.
 29. Forskning och Pengar. U.
 30. Borgenärsbrotten – en översyn av 11 kap. brottsbalken. Fi.
 31. Attityder och lagstiftning i samverkan + bilagedel. C.
 32. Möss och människor. Exempel på bra IT-användning bland barn och ungdomar. SB.
 33. Banverkets myndighetsroll m.m. K.
 34. Aktiv arbetsmarknadspolitik + expertbilaga. A.
 35. Kriminalunderrättelseregister DNA-register. Ju.
 36. Högskola i Malmö. U.
 37. Sveriges medverkan i FN:s familjeår. S.
 38. Nationalstadsparker. M.
 39. Rapport från klimatdelegationen 1995. Klimatrelaterad forskning. M.
 40. Elektronisk dokumenthantering. Ju.
 41. Statens maritima verksamhet. Fö.
 42. Demokrati och öppenhet. Om folkvalda parlament och offentlighet i EU. UD.
 43. Jämställdheten i EU. Spelregler och verklighetsbilder. UD.
 44. Översyn av skatteflyktslagen. Reformrat förhandsbesked. Fi.
 45. Presumptionsregeln i expropriationslagen. Ju.
 46. Enskilda vägar. K.
 47. Cirkelsamhället. Studiecirkelns betydelser för individ och lokalsamhälle. U.
 48. Shaping Sustainable Homes in an Urbanizing World. Swedish National Report for Habitat II. N.
 49. Regler för handel med el. N.
 50. Förbud mot vapen på allmän plats m.m. Ju.
 51. Grundläggande drag i en ny arbetslöshetsförsäkring – alternativ och förslag. A.
 52. Precisering av handelsändamålet i detaljplan. M.
 53. Kalkning av sjöar och vattendrag. M.
 54. Kooperativa möjligheter i storstadsområden. S.
 55. Sverige, framtiden och mångfalden. A.
 55. På väg mot egenföretagande. A.
 55. Vägar in i Sverige. A.
 56. Hälften vore nog – om kvinnor och män på 90-talets arbetsmarknad. A.
 57. Pensionssamordning för svenskar i EU-tjänst. Fi.
 58. Finansieringen av det civila försvaret. Fö.
-

Statens offentliga utredningar 1996

Kronologisk förteckning

59. Europapolitikens kunskapsgrund.
En principdiskussion utifrån
EU 96-kommitténs erfarenheter. UD.
 60. Miljö och jordbruk. Om EU:s miljöregler och
utvidningens effekter på den gemensamma
jordbrukspolitiken. UD.
 61. Olika länder – olika takt. Om flexibel integration
och förhållandet mellan stora och små stater i EU.
UD.
 62. EU, konsumenterna och maten
– Förväntningar och verklighet. Jo.
 63. Medicinska undersökningar i arbetslivet. A.
 64. Försäkringskassan Sverige – Översyn av
socialförsäkringens administration. S.
 65. Administrationen av EU:s jordbrukspolitik
i Sverige. Jo.
 66. Utvärderat personal. Ju.
 67. Medborgerlig insyn i kommunala entreprenader.
Fi.
 68. Några folkbokföringsfrågor. Fi.
 69. Kompetens och kapital + bilaga. N.
 70. Samverkan mellan högskolan och näringslivet. N.
 71. Lokal demokrati och delaktighet i Sveriges städer
och landsbygd. In.
 72. Rättspsykiatriskt forskningsregister. S.
 73. Svensk kärnteknisk tillsynsverksamhet.
Volym 1 – En granskning. M.
 73. Swedish Nuclear Regulatory Activities.
Volume 1 – An Assessment. M.
 74. Svensk kärnteknisk tillsynsverksamhet.
Volym 2 – Faktaredogörelser. M.
 74. Swedish Nuclear Regulatory Activities.
Volume 2 – Descriptions. M.
 75. Värden i folkhögskolevärlden. U.
 76. EU:s regeringskonferens – procedurer, aktörer,
formalia. Sammanfattning av ett seminarium i
april 1996. UD.
 77. Utländska försäkringsgivare med verksamhet i
Sverige. Fi.
 78. Elberedskapen. Organisation, ansvarsfördelning
och finansiering. N.
 79. Översyn av revisionsreglerna. Fi.
 80. Viktigt meddelande.
Radio och TV i Kris och Krig. Ku.
 81. Skydd för sparande i sparkasseverksamhet. Fi.
 82. En översyn av luft- sjö- och spårtrafikens
tillsynsmyndigheter. K.
 83. Allmänt pensionssparande. S.
 84. Ekobrottsforskning. Ju.
 85. Egon Jönsson – en kartläggning av lokala sam-
verkansprojekt inom rehabiliteringsområdet. S.
 86. Utvecklad samordning inom det civila försvaret
och freds råddningstjänsten. Kartläggning,
överväganden och förslag. Fö.
 87. Tredimensionell fastighetsindelning. Ju.
 88. Kameraövervakning. Ju.
 89. Samverkan mellan högskolan och de små och
medelstora företagen. N.
 90. Sammanhållet studiestöd. U.
 91. Den privata vårdens omfattning och framtida
ersättningsformer – En översyn av de nationella
taxorna för läkare och sjukgymnaster. S.
 92. IT i miljöarbetet. M.
 93. Ny yrkestrafiklagstiftning. K.
 94. Nationell teledresskatalog. K.
 95. Botniabanan. K.
 96. Strukturförändring och besparing.
En uppföljning av genomförda förändringar
inom försvarsmaktens ledningsorganisation. Fö.
 97. Effektivare försvarsfastigheter!
Utvärdering av en reform. Fö.
 98. Vem styr försvaret? Utvärdering av
effekterna av LEMO-reformen. Fö.
 99. Avveckling med inläring. Erfarenheter från
LEMO-reformens avveckling av personal. Fö.
 100. Ett nytt system för skattebetalningar. Del A.
Ett nytt system för skattebetalningar. Del B.
Författningsförslag, författningskommentarer
och bilagor. Fi.
 101. Kärnavfall – teknik och platsval. KASAMs
yttrande över SKBs FUD-Program 95. M.
 102. TUFF – Teckenspråksutbildning för föräldrar. U.
 103. Miljöbalken. En skärpt och samordnad
miljölagstiftning för en hållbar utveckling.
Del 1 och 2. M.
 104. Konsumentskydd på elmarknaden. C.
 105. Att främja donationer till universitet
och högskolor. U.
 106. EU och Sverige – från Kiruna till Malmö.
Sammanfattning av fyra regionala möten
1995-96. UD.
 107. Union utan gränser – konsekvenser, möjligheter,
problem. Sammanfattning av ett seminarium i
november 1995. UD.
 108. Konsumenterna och miljön. C.
 109. Från åkerlotter till Paradis – ett delbetänkande
från Utredningen om universitetsfastigheter m.m.
angående överlåtelse och tomträttsupplåtelse av
vissa högskolefastigheter. Fi.
 110. Inför ett Svenskt kulturnät – IT och framtiden
inom kulturområdet. Ku.
-

Statens offentliga utredningar 1996

Kronologisk förteckning

111. Bevakad övergång. Åldersgränser för unga upp till 30 år. C
 112. Integrering av miljöhänsyn inom den statliga förvaltningen. M.
 113. En allmän och aktiv försäkring vid sjukdom och rehabilitering. Del 1 och 2. S.
 114. En körkortsreform. K.
 115. Barnkonventionen och utlänningslagen. S.
 116. Artikel 6 i Europakonventionen och skatteutredningen. Fi.
 117. Expertrapporter från Skatteväxlingskommittén. Fi.
 118. Station Stockholm Nord. K.
 119. Lättnad i dubbelbeskattningen av mindre företags inkomster. Fi.
 120. Högskolan i Malmö – Slutbetänkande. U.
 121. Spår, miljö och stadsbild i centrala Stockholm. K.
 122. Kunskapssyn och samhällsnytta i hantverkscirklar och hantverksutövande. U.
 123. Iakttagelser och förslag efter omstruktureringen av försvarets ledning och stöd. Fö.
 124. Miljö för en hållbar hälsoutveckling. Betänkande. Förslag till nationellt handlingsprogram. S. Bilaga 1. Miljörelaterade hälsorisker. S. Bilaga 2. Aktörer och verktyg i miljöhälsoarbetet. S. Environment for Sustainable Health Development – an Action Plan for Sweden. S.
 125. Droger i trafiken. Ju.
 126. Doping i folkhälsoperspektiv. Del A och Del B. S.
 127. Folkbildningens institutioner. U.
 128. Skyddet av kulturmiljön. En översyn av kulturminneslagens bestämmelser om byggnader och kulturmiljöer, prästgårdar, kyrkstäder och ortnamn. Ku.
 129. Den kommunala självstyrelsen och grundlagen. In.
 130. De två kulturerna. Rapporter av Klaus Richard Böhme, Bo Huldt, Carl-Einar Stålvant samt Kent Zetterberg. Bilagor med underlagsmaterial till UTFÖR:s slutbetänkande SOU 1996:123. Fö.
 131. Extern värdering av hot och förmåga. Bilagor med underlagsmaterial till UTFÖR:s slutbetänkande SOU 1996:123. Fö.
 132. Det stora och snabba greppet. Om LEMO-reformens metoder och resultat. Bilagor med underlagsmaterial till UTFÖR:s slutbetänkande SOU 1996:123. Fö.
 133. Jämställd vård. Olika vård på lika villkor. S.
 134. Jämställd vård. Möten i vården ur ett tvärvetenskapligt perspektiv. S.
 135. Fibromyalgi och Duchennes muskeldystrofi. Kunskapsläge och behov av framtida FoU. S.
 136. Effekter av EU:s jordbrukspolitik. Jo.
 137. Kommunalförbund och gemensam nämnd – två former för kommunal samverkan. In.
 138. Ny behörighetsreglering på hälso- och sjukvårdens område m.m. S.
 139. Skatt på avfall. Fi.
 140. KO:s biträde åt enskilda. In.
 141. Vårdavgifter vid rättspsykiatrisk vård, m.m. S.
 142. Länsstyrelsernas roll i infrastrukturplaneringen. K.
 143. Krock eller möte – Om den mångkulturella skolan. U.
 144. Ökad konkurrens i handeln med livsmedel. N.
 145. Arbetstid längd, förläggning och inflytande + bilagedel. A.
 146. Att återerövra vardagen. S.
 147. Övergångsbestämmelser till miljöbalken. M.
 148. Översyn av förvärvslagen och hyreslagen Borgen och pant. Ju.
 149. Elberedskapen. Författningsfrågor. N.
 150. En allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring. A.
 151. Bidrag genom arbete – En antologi. S.
 152. Gruvorna och framtiden. N.
 153. Hållbar utveckling i Sveriges skärgårdsområden. M.
 154. Tre rapporter om studiecirklar. U.
 155. Omtankar om vattendrag ett nytt angreppssätt. M.
 156. Bostadspolitik 2000 – från produktions- till boendepolitik + Särtryck + Bilaga. In.
 157. Översyn av redovisningslagstiftningen. Ju.
 158. Sverige och EMU + Bilagor. Fi.
 159. Folkbildningen – en utvärdering. U.
 160. Bouppteckningar och arvsskatt. Ju.
 161. Rätt att flytta – en fråga om bemötande av äldre. S.
 162. På medborgarnas villkor – en demokratisk infrastruktur + bilaga. In.
 163. Behov och resurser i vården – en analys. S.
 164. Livslångt lärande i arbetslivet – steg på vägen mot ett kunskapsamhälle. Ett diskussionsunderlag. U.
 165. Ny kurs i trafikpolitiken. Delbetänkande om beskattning av vägtrafiken. K.
 166. Lärare för högskola i utveckling. U.
 167. Gymnasieutbildning för vissa ungdomar med funktionshinder. U.
 168. Översyn av PBL och va-lagen. In.
 169. Förnyelsen av kommuner och landsting. In.
 169. Kommunala förnyelseproblem. En statsvetenskaplig betraktelse. Bilaga I. In.
 169. Kommunerna och den statliga styrningen. Bilaga II. In.
-

Statens offentliga utredningar 1996

Kronologisk förteckning

169. Budgetpolitik. En studie av behovsbudgetering i två decentraliserade organisationer. Bilaga III. In.
 169. Konkurrensutsättning inom äldreomsorgen i Stockholms stad. Politisk-demokratiska aspekter. Bilaga IV. In.
 169. Förändringsmodeller och förändringsprocesser i kommuner och landsting. Några empiriska studier. Bilaga V. In.
 170. Fritidsbåten och samhället. K.
 171. Konsekvenserna för CAP av WTO-åtagandena och en östutvidgning. Jo.
 172. Licensavgift – en principskiss. Ju.
 173. När makten gör fel. Den offentliga tjänstemannens ställning och ansvar. Fi.
 174. Handikappinstitutet – för bra hjälpmedel och ökad livskvalitet. S.
 175. Styrning och samverkan. S.
 176. Den lokala radion. Ku.
 177. Egenmakt – att återerövra vardagen. S.
 178. IT och miljö. En samling goda exempel. IT-kommissionens rapport 4/97. K.
 179. Statens uppgiftsinsamling från kommuner och landsting. In.
 180. Bättre grepp om bidragen. Ett samlat system för transfereringar till hushåll. Fi.
 181. MEGA-BYTE. K.
 182. Handlingsprogram för ökad sjösäkerhet. K.
 183. EU, Sverige och de inre vattenvägarna. K.
 184. Bättre klimat, miljö och hälsa med alternativa drivmedel. M.
 185. Straffansvarets gränser + Bilagor. Ju.
 186. Transportinformatik för Sverige. + Bilagor. K.
 187. Statens ändamålsfastigheter. Principer för förvaltning och hyressättning. Fi.
 188. Vuxenutbildare ser på sig själva. U.
 189. Efter Estonia. In.
-

Statens offentliga utredningar 1996

Systematisk förteckning

Statsrådsberedningen

Möss och människor. Exempel på bra IT-användning bland barn och ungdomar. [32]

Justitiedepartementet

Kriminalunderrättelseregister
DNA-register. [35]
Elektronisk dokumenthantering. [40]
Presumptionsregeln i expropriationslagen. [45]
Förbud mot vapen på allmän plats m.m. [50]
Utvärderat personalval. [66]
Ekobrottsforskning. [84]
Tredimensionell fastighetsindelning. [87]
Kameraövervakning. [88]
Droger i trafiken. [125]
Översyn av förvärvslagen och hyreslagen Borgen och pant. [148]
Översyn av redovisningslagstiftningen. [157]
Bouppteckningar och arvsskatt. [160]
Licensavgift – en principskiss. [172]
Straffansvarets gränser + Bilagor. [185]

Utrikesdepartementet

Vem bestämmer vad? EU:s interna spelregler inför regeringskonferensen 1996. [4]
Politikområden under lupp. Frågor om EU:s första pelare inför regeringskonferensen 1996. [5]
Ett år med EU. Svenska statstjänstemäns erfarenheter av arbetet i EU. [6]
Av vitalt intresse. EU:s utrikes- och säkerhetspolitik inför regeringskonferensen. [7]
Union för både öst och väst. Politiska, rättsliga och ekonomiska aspekter av EU:s sjätte utvidgning. [15]
Förankring och rättigheter. Om folkomröstningar, utträdesrätt, medborgarskap och mänskliga rättigheter i EU. [16]
Sverige, EU och framtiden. EU 96-kommitténs bedömningar inför regeringskonferensen 1996. [19]
Från Maastricht till Turin. Bakgrund och övriga EU-länders förslag och debatt inför regeringskonferensen 1996. [24]
Demokrati och öppenhet. Om folkvalda parlament och offentlighet i EU. [42]
Jämställdheten i EU. Spelregler och verklighetsbilder. [43]
Europapolitikens kunskapsgrund. En principdiskussion utifrån EU 96-kommitténs erfarenheter. [59]

Miljö och jordbruk. Om EU:s miljöregler och utvidgningens effekter på den gemensamma jordbrukspolitikerna. [60]
Olika länder – olika takt. Om flexibel integration och förhållandet mellan stora och små stater i EU. [61]
EU:s regeringskonferens – procedurer, aktörer, formalia. Sammanfattning av ett seminarium i april 1996. [76]
EU och Sverige – från Kiruna till Malmö. Sammanfattning av fyra regionala möten 1995-96. [106]
Union utan gränser – konsekvenser, möjligheter, problem. Sammanfattning av ett seminarium i november 1995. [107]

Försvarsdepartementet

Totalförsvarspflichtiga m95. Förslag om jobb/studier efter muck, bostadsbidrag, dagpenning, försäkringar. [18]
Statens maritima verksamhet. [41]
Finansieringen av det civila försvaret. [58]
Utvecklad samordning inom det civila försvaret och fredsfräddningstjänsten. Kartläggning, överväganden och förslag. [86]
Strukturförändring och besparing. En uppföljning av genomförda förändringar inom försvarsmaktens ledningsorganisation. [96]
Effektivare försvarsfastigheter! Utvärdering av en reform. [97]
Vem styr försvaret? Utvärdering av effekterna av LEMO-reformen. [98]
Avveckling med inläring. Erfarenheter från LEMO-reformens avveckling av personal. [99]
Iakttagelser och förslag efter omstruktureringen av försvarets ledning och stöd. [123]
De två kulturerna. Rapporter av Klaus Richard Böhme, Bo Huldt, Carl-Einar Stålvant samt Kent Zetterberg. Bilagor med underlagsmaterial till UTFÖR:s slutbetänkande SOU 1996:123. [130]
Extern värdering av hot och förmåga. Bilagor med underlagsmaterial till UTFÖR:s slutbetänkande SOU 1996:123. [131]
Det stora och snabba greppet. Om LEMO-reformens metoder och resultat. Bilagor med underlagsmaterial till UTFÖR:s slutbetänkande SOU 1996:123. [132]

Socialdepartementet

Sveriges medverkan i FN:s familjeår. [37]
Kooperativa möjligheter i storstadsområden. [54]

Statens offentliga utredningar 1996

Systematisk förteckning

Försäkringskassan Sverige – Översyn av socialförsäkringens administration. [64]
Rättspsykiatriskt forskningsregister. [72]
Allmänt pensionssparande. [83]
Egon Jönsson – en kartläggning av lokala samverkansprojekt inom rehabiliteringsområdet. [85]
Den privata vårdens omfattning och framtida ersättningsformer – En översyn av de nationella taxorna för läkare och sjukgymnaster. [91]
En allmän och aktiv försäkring vid sjukdom och rehabilitering. Del 1 och 2. [113]
Barnkonventionen och utlänningslagen. [115]
Miljö för en hållbar hälsoutveckling.
Betänkande. Förslag till nationellt handlingsprogram. [124]
Bilaga 1. Miljörelaterade hälsorisker. [124]
Bilaga 2. Aktörer och verktyg i miljöhälsoarbetet. [124]
Environment for Sustainable Health Development – an Action Plan for Sweden. [124]
Doping i folkhälsoperspektiv. Del A och Del B. [126]
Jämställd vård. Olika vård på lika villkor. [133]
Jämställd vård. Möten i vården ur ett tvärvetenskapligt perspektiv. [134]
Fibromyalgi och Duchennes muskeldystrofi.
Kunskapsläge och behov av framtida FoU. [135]
Ny behörighetsreglering på hälso- och sjukvårdens område m.m. [138]
Vårdavgifter vid rättspsykiatrisk vård, m.m. [141]
Att återerövra vardagen. [146]
Bidrag genom arbete – En antologi. [151]
Rätt att flytta – en fråga om bemötande av äldre. [161]
Behov och resurser i vården – en analys. [163]
Handikappinstitutet – för bra hjälpmedel och ökad livskvalitet. [174]
Styrning och samverkan. [175]
Egenmakt – att återerövra vardagen. [177]

Kommunikationsdepartementet

Om järnvägens trafikledning m.m. [9]
EU-mopeden. Ålders- och behörighetskrav för två- och trehjuliga motorfordon. [11]
Bättre trafik med väginformatik. [17]
Ny kurs i trafikpolitiken + Bilagor. [26]
Sanverkets myndighetsroll m.m. [33]
Enskilda vägar. [46]
En översyn av luft- sjö- och spårtrafikens tillsynsmyndigheter. [82]
Ny yrkestrafiklagstiftning. [93]
Nationell teledresskatalog. [94]
Botniabanan. [95]
En körkortsreform [114]
Station Stockholm Nord. [118]

Spår, miljö och stadsbild i centrala Stockholm. [121]
Länsstyrelsernas roll i infrastrukturplaneringen. [142]
Ny kurs i trafikpolitiken. Delbetänkande om beskattning av vägtrafiken. [165]
Fritidsbåten och samhället. [170]
IT och miljö. En samling goda exempel.
IT-kommissionens rapport 4/97. [178]
MEGA-BYTE. [181]
Handlingsprogram för ökad sjösäkerhet. [182]
EU, Sverige och de inre vattenvägarna. [183]
Transportinformatik för Sverige.
+ Bilagor. [186]

Finansdepartementet

Kommuner och landsting med betalnings-svårigheter. [12]
Budgetlag – regeringens befogenheter på finansmaktens område. [14]
Borgenärsbrotten – en översyn av 11 kap. brottsbalken. [30]
Översyn av skatteflyktslagen.
Reformerat förhandsbesked. [44]
Pensionssamordning för svenskar i EU-tjänst. [57]
Medborgerlig insyn i kommunala entreprenader. [67]
Några folkbokföringsfrågor. [68]
Utländska försäkringsgivare med verksamhet i Sverige. [77]
Översyn av revisionsreglerna. [79]
Skydd för sparande i sparkasseverksamhet. [81]
Ett nytt system för skattebetalningar. Del A.
Ett nytt system för skattebetalningar. Del B.
Författningsförslag, författningskommentarer och bilagor. [100]
Från åkerlotter till Paradis – ett delbetänkande från Utredningen om universitetsfastigheter m.m. angående överlåtelse och tomträttsupplåtelse av vissa högskolefastigheter. [109]
Artikel 6 i Europakonventionen och skatte-utredningen. [116]
Expertrapporter från Skatteväxlingskommittén. [117]
Lättnad i dubbelbeskattningen av mindre företags inkomster. [119]
Skatt på avfall. [139]
Sverige och EMU + Bilagor. [158]
När makten gör fel. Den offentliga tjänstemannens ställning och ansvar. [173]
Bättre grepp om bidragen. Ett samlat system för transfereringar till hushåll. [180]
Statens ändamålsfastigheter. Principer för förvaltning och hyressättning. [187]

Statens offentliga utredningar 1996

Systematisk förteckning

Utbildningsdepartementet

- Den nya gymnasieskolan – hur går det? [1]
Samverkansmönster i svensk forskningsfinansiering. [2]
Samordnad rollfördelning inom teknisk forskning. [20]
Reform och förändring. Organisation och verksamhet vid universitet och högskolor efter 1993 års universitets- och högskolereform. [21]
Inflytande på riktigt – Om elevers rätt till inflytande, delaktighet och ansvar. [22]
En strategi för kunskapslyft och livslångt lärande. [27]
Det forskningspolitiska landskapet i Norden på 1990-talet. [28]
Forskning och Pengar. [29]
Högskola i Malmö. [36]
Cirkelsamhället. Studiecirk-lars betydelse för individ och lokalsamhälle. [47]
Värden i folkhögskolevärlden. [75]
Sammanhållet studiestöd. [90]
TUFF – Teckenspråksutbildning för föräldrar. [102]
Att främja donationer till universitet och högskolor. [105]
Högskolan i Malmö – Slutbetänkande. [120]
Kunskapssyn och samhällsnytta i hantverks-cirklar och hantverksutövande. [122]
Folkbildningens institutioner. [127]
Krock eller möte – Om den mångkulturella skolan. [143]
Tre rapporter om studiecirk-lar. [154]
Folkbildningen – en utvärdering. [159]
Livslångt lärande i arbetslivet – steg på vägen mot ett kunskapssamhälle. Ett diskussionsunderlag. [164]
Lärare för högskola i utveckling. [166]
Gymnasieutbildning för vissa ungdomar med funktionshinder. [167]
Vuxenutbildare ser på sig själva. [188]

Jordbruksdepartementet

- Offentlig djurskyddstillsyn. [13]
EU, konsumenterna och maten – Förväntningar och verklighet. [62]
Administrationn av EU:s jordbrukspolitik i Sverige. [65]
Effekter av EU:s jordbrukspolitik. [136]
Konsekvenserna för CAP av WTO-åtagandena och en östutvidgning. [171]

Arbetsmarknadsdepartementet

- Aktiv arbetsmarknadspolitik + expertbilaga. [34]
Grundläggande drag i en ny arbetslöshetsförsäkring – alternativ och förslag. [51]

- Sverige, framtiden och mångfalden. [55]
På väg mot egenföretagande. [55]
Vägar in i Sverige. [55]
Hälften vore nog – om kvinnor och män på 90-talets arbetsmarknad. [56]
Medicinska undersökningar i arbetslivet. [63]
Arbets-tid
längd, förläggning och inflytande + bilagedel. [145]
En allmän och sammanhållen arbetslöshets-försäkring. [150]

Kulturdepartementet

- Från massmedia till multimedia – att digitalisera svensk television. [25]
Viktigt meddelande.
Radio och TV i Kris och Krig. [80]
Inför ett Svenskt kulturnät – IT och framtiden inom kulturområdet. [110]
Skyddet av kulturmiljön. En översyn av kulturmilneslagens bestämmelser om byggnader och kulturmiljöer, prästgårdar, kyrkstäder och ortnamn. [128]
Den lokala radion. [176]

Näringsdepartementet

- Kartläggning och analys av den offentliga sektorns upphandling av varor och tjänster med miljöpåverkan. [23]
Shaping Sustainable Homes in an Urbanizing World. Swedish National Report for Habitat II. [48]
Regler för handel med el. [49]
Kompetens och kapital + bilaga. [69]
Samverkan mellan högskolan och näringslivet. [70]
Elberedskapen. Organisation, ansvarsfördelning och finansiering. [78]
Samverkan mellan högskolan och de små och medelstora företagen. [89]

Närings- och handelsdepartementet

- Ökad konkurrens i handeln med livsmedel. [144]
Elberedskapen. Författningsfrågor. [149]
Gruvorna och framtiden. [152]

Civildepartementet

- Fritid i förändring.
Om kön och fördelning av fritidsresurser. [3]
Forskning för vår vardag. [10]
Attityder och lagstiftning i samverkan + bilagedel. [31]
Konsumentskydd på elmarknaden. [104]
-

Statens offentliga utredningar 1996

Systematisk förteckning

Konsumenterna och miljön. [108]
Bevakad övergång. Åldersgränser för unga upp till 30 år. [111]

Inrikesdepartementet

Lokal demokrati och delaktighet i Sveriges städer och landsbygd. [71]

Den kommunala självstyrelsen och grundlagen. [129]

Kommunalförbund och gemensam nämnd – två former för kommunal samverkan. [137]

KO:s biträde åt enskilda. [140]

Bostadspolitik 2000 – från produktions- till boendepolitik + Särtryck + Bilaga [156]

På medborgarnas villkor – en demokratisk infrastruktur + bilagor. [162]

Översyn av PBL och va-lagen. [168]

Förnyelsen av kommuner och landsting. [169]

Kommunala förnyelseproblemen.

En statsvetenskaplig betraktelse. Bilaga I. [169]

Kommunerna och den statliga styrningen.

Bilaga II. [169]

Budgetpolitik. En studie av behovsbudgetering i

två decentraliserade organisationer. Bilaga III. [169]

Konkurrensutsättning inom äldreomsorgen i

Stockholms stad. Politisk-demokratiska aspekter.

Bilaga IV. [169]

Förändringsmodeller och förändringsprocesser i

kommuner och landsting. Några empiriska studier.

Bilaga V. [169]

Statens uppgiftsinsamling från kommuner och

landsting. [179]

Efter Estonia. [189]

Kärnavfall – teknik och platsval. KASAMs yttrande över SKBs FUD-Program 95. [101]

Miljöbalken. En skärpt och samordnad miljölagstiftning för en hållbar utveckling.

Del 1 och 2. [103]

Integrering av miljöhänsyn inom den statliga förvaltningen. [112]

Övergångsbestämmelser till miljöbalken. [147]

Hållbar utveckling i Sveriges skärgårdsområden. [153]

Omtankar om vattendrag

ett nytt angreppssätt. [155]

Bättre klimat, miljö och hälsa med alternativa drivmedel. [184]

Miljödepartementet

Batterierna – en laddad fråga. [8]

Nationalstadsparker. [38]

Rapport från klimatdelegationen 1995.

Klimatrelaterad forskning. [39]

Precisering av handelsändamålet i detaljplan. [52]

Kalkning av sjöar och vattendrag [53]

Svensk kärnteknisk tillsynsverksamhet.

Volym 1 – En granskning. [73]

Swedish Nuclear Regulatory Activities.

Volume 1 – An Assessment. [73]

Svensk kärnteknisk tillsynsverksamhet.

Volym 2 – Faktaredogörelser. [74]

Swedish Nuclear Regulatory Activities.

Volume 2 – Descriptions. [74]

IT i miljöarbetet. [92]

FRITZES

POSTADRESS: 106 47 STOCKHOLM
FAX: 08-690 91 91, TELEFON: 08-690 91 90

ISBN 91-38-20451-7
ISSN 0375-250X